

Др. Иван А. Рибар, адвокат.

НАША СТАЛЕШКА СВЕСТ

Чланак г. Др. Видана О. Благојевића у последњем броју „Бранич у двадесетдругој години излажења“ коментарисан је живо и са пуно одобравања у нашим адвокатским редовима.

Помињући на једном месту, како је бив. Аустроугарска гледала на адвокате, осетили смо дужност, да се осврнемо и на ту прошлост, када су и многи наши адвокати у она тешка политичка времена извршавали часно своје дужности.

Тачно је у том чланку, да је још бив. Аустроугарска, која је имала много разлога, да се плаши слободоумља адвоката, сматрала да виши државни интереси захтевају, да адвокати постоје и да у крупнијим споровима обавезно учествују са судијама у припремама за изрицање правде.

Једна мала дигресија поводом овога неће бити на одмет.

За време Аустроугарске били су у Хрватској банови познати мађарони граф *Куен* и барон *Раух*. Обојици ових експонената и трабаната туђинских режима у Бечу и Пешти највише су сметали адвокати, јер ови су били у главном, нарочито у свим изборним срезовима носиоци опозиционе народне политике. Врло ретки били су адвокати, који су се поклонили туђинској политици против свога уверења, гледајући само себе и своје личне интересе. Морамо још да подвучемо, да адвокати у Хрватској нису имали своју аутономију. Њих је именовао бан по својој вољи. Пракса адвоката трајала је по закону три године дана, ну ако се је један кандидат већ као приправник истицао својим опозиционарством, морао је да чека још пет па и више година на адвокатуру, — тако да је приправничка вежба стварно за овакове трајала седам до десет година.

Па ипак и крај такве ситуације у она тешка времена бана *Куена*, кому је јавно у хрватском Сабору казао Др. *Франко Пошочњак*, народни посланик, а уједно и адвокат, да је сељаке осиромашао, а интелигенцију деморализовао, — сачували су адвокати Хрвати и Срби своју сталешку свест, те своју независност и слободу. Адвокати *Грга Тушкан* и

Давид Старчевић избацили су Куена из хрватске саборнице и зато су пресуђени, изгубивши адвокатуру и докторат. Нису поклекли. Изишавши из затвора продужили су са борбом против мађарске политике.

А на велеиздајничком процесу за време бана Рауха примају се стотине адвоката Хрвата и Срба обране велеиздајника. И они не само да велеиздајнике бране, већ се с њима и солидаришу јавно пред судом. Против сваког од ових адвоката предузимала је тадања власт средства, сву арматуру, која јој је стављена била на располагање из Беча и Пеште. Поједини адвокати били су затварани, прогањани. — Тражени су најмањи пропусти и дела из њихове праксе за које би могли да одговарају пред судом или дисциплински, како би били суспендовани од вршења адвокатуре. Већина адвоката, нарочито оних, који су адвоцирали у појединим среским центрумима, стојали су стално у контакту са народом нарочито са селом и сељацима. Бранили су их у најтежим невољама против разних прогона и шикана са стране тадање власти. Разумљиво је, да се је народ окупио око таквих адвоката. — Тадањи туђински режим није могао да мирно гледа овакву опозицију против себе, коју су у главном организовали адвокати. — Милом и силом, или како се је тада обично говорило, бичем и зоби, покушавао је сломити овај отпор, да себе одржи. — И у тој неравној борби изишли су као победници коначно прогоњени адвокати, они, који су фанатично у најтеже време умели да бране своју слободу и независност. Уз њихову грађанску куражу подржавала их је у борби и њихова сталешка свест. — Адвокатски ред и без аутономије остао је тада на завидној висини. Он је био не само сигурна обрана оних, који су их требали за заштиту својих интереса, већ и гаранција да ће силници нестати.

Тако је било некада у туђинској држави. — А како видимо тадањем режиму били су најопаснији противници адвокати. Ну и ако је у својој већини тај ред био против туђинске власти, то ипак носиоци ове власти нису никада ни покушавали, да било чиме, а најмање законом ограничују делокруг рада адвокатима. Па и пред самим војним судовима, по војном крив. поступку могли су адвокати да бране. — А у поступку пред грађанским судовима, била је обавезна сигнатура адвоката.

Мора се и данас признати, да је Аустроугарска као правна држава фаворизирала адвокатски ред као таков и ако се је борила против извесних адвоката појединаца, које је оптуживала за велеиздају.

Данашња су времена друкчија. Имамо своју државу и у овој својој аутономији.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИВЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RG

Данас више но икада прије у помањкању других раз-
улога, демагошки се напада специјално пред сељачким светом
адвокатски ред као целина. — Демагогишу и они који су
по свом позиву у првом реду позвани, да у интересу пра-
восуђа узимају у заштиту наш ред. Дакле не ради адвоката,
већ у интересу државе морали би одбијати нападаје они,
који су данас у могућности по свом положају. — Ми имамо
данас у Скупштини и Сенату, па и на министарским поло-
жајима своје бивше другове и од њих са пуно права морамо
очекивати, да ће барем да покушају утецати на оне, који
само из демагогије агитују против целокупног адвокатског
реда више пута ради личног анимозитета, или неке ситне
кривице адвоката појединаца.

А зар се може кривица појединаца, да генералише против
целокупног једног реда и то на начин, који крај данашњих
закона, специјално одредаба нових поступака о обавезном
заступању, само угрожава постојећи правни поредак? Прошлх
дана откривена је интерпелацијом у Народној Скупштини
једна скандалозна афера са беглучким обвезницама, која је
по речима самих посланика, који су подупрли интерпелацију
нанела свима њима срамоту. — У аферу су умешани чинов-
ници и један народни посланик, па ипак не пада на памет
ни једном мисаоном човеку, да овај случај генералише про-
тив целокупног чиновништва, или свих посланика. Афера је
било и има у свим сталежима.

Данас је већ постало пословично, да се не може до-
нети закон, а да се у њему не учини барем алузија на наш
ред, а на нашу штету. А да и не спомињемо ону демагогију,
којом се служе разни „народни трибуни“ у агитацији поли-
тичкој, да би задобили поверење добронамерних гласача. —
Данас се мучке прелази преко чињенице, да један извештан
део грађана (неадвоката) нарочито разних партијских експо-
нената долази к властима у име својих штићеника и пар-
тијских пријатеља, без пуномоћја. У много случајева обав-
љају они радње, које могу извршавати само адвокати. — А
у већини случајева интервенирају они при разним админи-
стративним властима гледајући у првом реду свој лични ин-
терес. Овакови могу, да наступају и онђе, где је адвокатима
то онемогућено, јер адвокате дотичне власти не примају и
непризнавају. — Такав је случај по бракоразводним парни-
цама пред духовним судовима. Адвокатима је забрањено за-
ступање странке, док другима који то нису, слободно
је да интервенирају без пуномоћи, без одговорности. Та-
кови су и случајеви испословања зајмова код државних или
привилегованих установа. Сви ови који тако раде, а нису
адвокати примају хонораре. Некоји од њих и живе од таквих
интервенција, док некоји зарађују и паре. Излази им се у
сусрет ну не пријављује их се истодобно и надлежној по-

реској власти ради наплате порезе на течевину. — Овакови не плаћају држави на име порезе ништа. — И док се данас предлажу и примају закони, којим се намећу нови порезни терети адвокатском реду у данашње време потпуног застоја адвокатских послова и док се преко течевинског пореза удара нови порез стварно на имовину, дотле се многе интервенционисте пушта да слободно зарађују, а да порезу не плаћају. А уместо, да се делокруг рада адвоката проширује, тако да би могли удовољавати својим порезним дужностима, он се из дана у дан све више сужује путем закона и неке чудне владајуће праксе и то управо данас, кад привредна криза ступа свом снагом у још тежу фазу, да би постигла кулминацију. — Данас, — када је у питању материјални опстанак адвоката.

Једна правна држава мора да има поред независног и добро организованог судства и поред добрих савремених закона такође и организован, независан и слободан адвокатски ред. Данашње модерно законодавство, кому је сврха, да што брже пружи грађанима заштиту и помоћ, предвиђа облигатну сарадњу адвоката у судском поступку. Ова сарадња не сме да је само формална и без осећаја. Она мора да буде стварна, интензивна, са пуно убеђења, да би се њоме изравно користило правосуђу, у проналажењу материјалне истине. Новим кривичним и грађанским поступком одређене су за адвокате дужности и права скопчана са одговорношћу. А за извршивање ових потребно је данас више него икада наглашавати уз стручну спрему и нашу сталешку свест.

Крај таке ситуације што нама адвокатима преостаје и што треба да радимо?

На ово питање има само један одговор, кога је добро поставио г. *Др. Видан О. Благојевић*. Адвокати треба да бране себе и свој ред. Уверени смо, да бранећи себе уједно радимо за јачање и консолидовање државе. Добро организован адвокатски ред, један је од предуслова добре и поштене управе, те законитог судовања у земљи. А ово двоје, кад правилно функционише у земљи, подаје овој квалификацију правне државе. Имамо дакле да спроведемо чврсту организацију. Поред наше Коморе, у којој се морамо сви окупити, извршавајући спрам ње тачно и савесно своје дужности, и поред нашег пензионог фонда, треба да организујемо и посебно адвокатско удружење. Овоме ће бити сврха, да се кроз њега усавршујемо стручно, а уз то да на заједничким састанцима и конференцијама ширимо и дижемо сталешку свест и солидарност, како би постали отпорнији и борбенији.

Не смемо да заборавимо на моралну страну нашега реда. Потребно је, да одлучним држањем нашим уништимо већ једном све приче, које се о нама непрестано још из доба

Кнеза Михајла протуравају кроз наш сељачки свет, а које подржавају још и данас себични и вешти непријатељи наши у своју корист. А да би успешно могли да радимо не само у корист својих клијената, већ првенствено у корист целине, морамо настојати, да стекнемо поверење не само клијената, већ целог јавног мњења, које води рачуна о нама, када је у питању општи интерес народа.

Да, — ово поверење потребно је нама адвокатима. — Кроз ово и наша ће јавност лакше, да стекне уверење, да смо ми потребни земљи. — Када будемо организовали наше удружење, биће овоме дужност, да путем јавности даје своју оцену о делима оних адвоката, који ће се тешко огрешити о установе постојећих закона, те принципе морала и правде.

Читали смо у новинама, како су се поводом крвавих демонстрација у Паризу против владе *Даладјеа*, код којих је рањено и неколико адвоката, одиграле оштре и бурне манифестације у палати Правде против адвоката министара, нарочито министра унутрашњих дела. — Изгласана је резолуција којом се тражи да се министар избрише из реда адвоката. — Председник адвокатског удружења одржао је том приликом говор изјављујући солидарност са депутацијом која му је претстала. —

Тако су урадили Париски адвокати. —

И ми ћемо преко нашег удружења, да дадемо јавности потребна објашњења, ако су у питању извесна дела наших колега, која би могла да зададу тежак ударац нашем реду.

Афере и корупције у којима би и под сумњом суделовао нетко из наших редова, треба одмах оштро да нападнемо, а таквог адвоката одмах да искључимо из нашега удружења.

Радо прихваћамо апел г. *Др. Видана О. Благојевића* изражен на крају његовог чланка. — Да се окупимо око нашега Бранича и да га помогнемо, — јер за једну широку акцију, нарочито данас, он нам је неопходан. —

Стојан Јовановић, судија окруж. суда за округ београдски.

ЗА ИЗМЕНУ §§ 333 и 334 СКП.

Када би се поставило питање: шта би најпре требало изменити у Законнику о судском кривичном поступку од 16 фебруара 1929 г. мислим да би највећи број оних, који свакодневно примењују овај Законик одговорио: прописе о правним лековима. У највећем делу своме јасан и доста практичан, наш Кривични поступак у двадесетој глави, која

је посвећена правним лековима, има и доста празнина и доста непрактичних одредаба. О томе сам већ једном писао. (Видети *Потсетник*, Београд 1931, стр. 112 и сл.).

Овде ћу се позабавити прописима §§ 333 и 334 тога Законика, који се у пракси све више показују непрактичнима и чија је измена једна од најпотребнијих.

Начелно узевши, мислим, да би се у погледу свију правних лекова могао поставити један општи пропис, да суд првога степена треба по дужности да одбаци правни лек који је изјављен касно или који је изјавило лице, које закон није овластио на изјаву правног лека. Ово је сасвим умесно, јер се тиме, прво, скраћује поступак, а друго, виши судови растерећују се излишних послова, пошто по таквим правним лековима, по правилу, ни виши судови не могу ништа друго учинити, до само то, да такве правне лекове одбаце. Овакав пропис за сада постоји само у погледу ревизије противу кривичне пресуде — § 341 Скуп. — Што се тиче потпуног призива првостепени судија може га одбацивати само онда, када није благовремено изјављен или оправдан — § 395/III Скуп. У погледу жалбе и непотпуног призива не постоје такве одредбе у Законнику о кривичном поступку.

По пропису § 333 окружни суд нема права испитивања благовремености и уредности непотпуног призива. Он не може одбацивати такав призив не само онда, када га је изјавило неовлашћено лице или када је касно изјављен или оправдан, већ не може то учинити ни онда, када је призив само изјављен без навођења тачака пресуде или повреда закона које се призивом нападају, па такав призив није ни оправдан. Окружни суд дужан је, по наведеном законском пропису у вези са наредним прописом, послати кривичне списе са пресудом апелационом суду у сваком случају, када је макар само изјављен призив у три речи. Јер, по § 334 Скуп. апелациони суд је надлежан за одбачај призива, који је изјавило неовлашћено лице, који је касно изјављен, као и онај у коме нису наведене тачке пресуде или повреде закона. (У своме *Потсетнику* био сам противног мишљења, превидевши пропис од. I § 334 Скуп.). И наши познати правници и учитељи господи др. *Божа Марковић* (*Уџбеник Судског кривичног поступка*, Београд 1930, стр. 590), др. *Метод Доленц* (*Теорија Судског кривичног поступка*, Београд 1933, стр. 286) и др. *Михаило П. Чубински* (*Научни и практични коментар Законика о судском кривичном поступку*, Београд 1933, стр. 566) сви се слажу у томе, да окружни суд нема права одбачаја непотпуног призива.

Док је овако са непотпуним призивом, дотле са ревизијом стоји сасвим другојачије. По § 341 Скуп. окружни суд има права одбачаја ревизије не само у случају неблаговремености или неовлашћености жалиоца, већ и у случају када

нису означене тачке пресуде или повреде закона, као и онда, када ревизију није потписао овлашћени бранилац.

Намеће се питање: шта је руководило редакторе овога Законика да у погледу одбачаја непотпуног призива одузму сва права суду првог степена, а да у погледу одбачаја ревизије истом суду даду толико права? Ако би се за мерило у том погледу узела важност појединих правних лекова, не налази се довољно оправдања за такво подвајање. Несумњиво је, да је ревизија много важнији правни лек од призива и да се њоме може много више постићи него непотпуним призивом. Јер, непотпуним призивом може се нападати само одлука о казни, мерама безбедности, трошковима поступка и т. д., док је домен за изјаву ревизије много странији. И онда је нелогично, да правни лек који може имати много већих последица може одбацити суд првог степена, док правни лек са мањим последицама исти суд не може одбацити. До којих нелогичности се у пракси долази поводом тога, види се из овог случаја. Жалилац при објављивању пресуде изјави призив и ревизију, не наводећи ни тачке пресуде, ни повреде закона. У законом року не оправда ни призив ни ревизију. Окружни суд дужан је да такву ревизију одбаци, а да по призиву пошаље списе апелационом суду. Али пре но што списе пошаље апелационом суду, дужан је да сачека док истекне рок за изјаву жалбе. Овде је потпуно умесно питање, коме је и зашта потребно, да се изгуби толико времена чекајући протек рока за жалбу, па да се тек по истеку истог списи шаљу по призиву апелационом суду, који на крају крајева не може ништа друго учинити, до да и он одбаци призив. Зар се није могло то регулисати тако, да окружни суд једновремено, истим решењем, одбаци и призив и ревизију, па да апелациони суд, ако у законом року буде жалбе на то решење, расматра то решење и у погледу призива и у погледу ревизије. Могло је, и треба за будуће тако регулисати.

С погледом на то, да послови у судовима, и поред све привредне стагнације, или баш за то, непрестано расту и то како у првостепеним тако и у вишим судовима, с погледом на то, да државне финансије не дозвољавају повећавање судског кадра у оној мери у којој послови расту, и најзад с обзиром на начело економије поступка, треба учинити све, да се избегну оне судске радње које нису неопходне. У том циљу, једна од првих мера била би *измена прописа §§ 333 и 334 Ски*. Било у једном, било у другом пропису, ваљало би унети одредбу, да *окружни суд може одбацити призив како у случају закаснелости изјаве или оправдања, тако и у случају неовлашћености жалиоца, и најзад, у случају када ни у изјави, ни у оправдању призива нису наведене тачке пресуде које се призивом нападају*. Далеко сам од тврђења,

да би се овом реформом растеретио апелациони суд у велико. Али је несумњиво, да би се на тај начин уклонио један непотребан и нелогичан поступак.

Право и логика, барем по правилу, треба да иду у корак. Истина је, да понекад право отступи, силом прилика, од логике. Али то је оправдано само онда, када се не може другојачије. У овом пак случају нема стварних разлога за разилажење између права и логике, те је и умесно настојати, да се та несугласица што пре отклони.

Драг. Кнежевић — секретар Београдског апелационог суда.

МЕНИЧНИ И ЧЕКОВНИ ТРАСАНТ

Стваралац било меничног, било чековног писмена је трасант. Он опредељује врсту менице или чека. И код менице и код чека он означава рок и начин плаћања, име корисника и т. д. Но, постоји разлика између меничног и чековног трасанта.

А. Менични трасант.

I. Код менице се трасант увек појављује као другостепени дужник. Он кориснику меничном јемчи *пријем, сигурност* трасата, односно акцептанта до рока плаћања и *исплашу*. Према томе, он ће ступити у обавезу да плати менични дуг тек онда, ако ималац менице законским начином благовремено утврди да је наступио један од наведених случајева. Као што видимо, његова обавеза је искључиво јемачка. — § 9 и § 52 мен. зак.

Првостепени менични дужник биће само онда, ако изда сопствену вучену меницу, т. ј. такву меницу у којој ће он истовремено бити и трасат, односно акцептант. Но онда он у ствари првостепено одговара као акцептант, т. ј. као главни менични дужник који је уједно и трасант.

II. Као што је познато и менични жиранти одговарају као и трасант. Они ступају у обавезу да плате менични дуг ако поверилац докаже непријем, несигурност или неисплату од стране трасата, односно акцептанта. — § 14 мен. зак. Али, жирант се ове одговорности јемствовања може ослободити, ако по пристанку будућег повериоца-жиратара, стави крај свога потписа на меници ознаку „без моје даље обавезе“ или другу коју напомену, која то исто значи. У том случају, такав менични пренос има само једно дејство: преносно а не и гарантно.

Иако су трасант и жиранти истородни менични дужници, ипак ради повећања сигурности меничног издања, трасант се

У не може ослободити одговорности за исплату. Шта више ако му ремитент и дозволи, да крај свога потписа стави ознаку ослобођења одговорности-јемствовања исплате, она се сматра као да није ни написана. — § 9 мен. зак. Значи, трасант се може ослободити одговорности за пријем, али не и одговорности за исплату. Оваквом одредбом закона, као што је речено, повећава се сигурност меничне исплате. Трасант као стваралац меничног писмена, мора одговарати за исплату менице од стране онога лица, на које је он сâм упутио ремитента. То захтева правичност установе менице. Издавањем менице, трасант за примљену против-вредност, упућује ремитента на трасата за исплату. Право је и логично, да он треба стално да стоји добар, да ће та исплата бити извршена.

Одредба §-а 9 мен. зак. је јасна и категорична. Начело, изражено у овоме законском пропису ниједним другим законским прописом није повређено, па ни одредбом §-а 52 ст. 2 мен. зак. Тумачећи ову законску одредбу, може се на први поглед закључити, да се трасант ипак посредно, може пуноважно ослободити и одговорности за исплату. То би било у случају, ако трасант напоменом на самој меници определи, да се меница мора поднети до одређеног рока на пријем. Таква меница мора бити поднесена на пријем до означеног рока. У противном, ималац губи право на регрес како према жирантима, тако и према трасанту. (*Чимић*: Менични закон, стр. 64). И поред овога ми сматрамо, да ни у овом случају није повређен принцип §-а 9 мен. зак. Трасант је регресни-условни менични дужник. Што значи, да ступа у обавезу да плати менични дуг тек ако се испуне извесни законски услови. Другим речима, он јемчи да ће трасат меницу примити, да неће пре рока постати несигуран и да ће о року платити менични дуг. Деси ли се један од наведених случајева — онда самим тим није још наступила његова одговорност за исплату. Ималац је дужан да ту чињеницу непријема или неисплате утврди благовремено и од надлежне власти подигнутим протестом. По овоме тек, трасант ступа у обавезу да плати менични дуг. Исто имамо и код случаја, ако меница није благовремено поднета на пријем, а требала је бити поднета на акцепт било зато, што је то изрично на меници опредељено, било што сама меница по својој врсти треба претходно да се поднесе на пријем-виђење и датирање виђења (код менице на одређено време по виђењу). Ту се трасант ослобођава одговорности за исплату услед пропуштања дужне чинидбе од стране меничног повериоца. Таква је меница прејудицирана. Трасант се ослобођава своје обавезе због меничног-правног пропуста а не зато, што је он то сам желео.

Као што знамо, ако трасант стави крај свога потписа ознаку „без протеста“, или „без трошкова“, или макакву

другу напомену, која исто значи, онда ималац менице може вршити своје право регреса према њему и без подизања одговарајућег протеста. Довољно је да наступи непријем или неисплата.

III. У вези са меничном одговорношћу трасанта, може се поставити и ово питање: *може ли трасант учинити, да менично не одговара према доцнијим притежаоцима менице.* Другим речима, дешава се, да је једно извесно лице вољно да трасира више меница на своје дужнике и да менице преда ремитенту, али под условом, да за исплату истих одговара само ремитенту а не и доцнијим повериоцима и то по њиховом међусобном нарочитом споразуму. Потреба за стварањем оваквих меница дешава се код односа између фабрике и њених заступника. Такве менице су потребне за евентуално оправдање заступника за издату робу на кредит. Међутим, као што знамо, сваки менични потписник је одговоран солидарно и непосредно сваком законском меничном притежаоцу. — § 46 мен. зак.

§ 10 став 2 мен. зак. даје одговор на постављено питање. Речено лице издаће меницу са напоменом „не по наредби“ а од ремитента узме контра-писмено о њиховом међусобном споразуму. Таква меница иако се даље пренесе, не даје новом сопственику менице права која се стичу правим меничним преносом, већ права правопријемника по грађанском преносу. А то значи, да је правопријемник могао да добије од уступитеља само она права, која је и он имао из те менице. Следствено, и њему се могу истаћи исти ови приговори од трасанта које је он могао да стави ремитенту. У нашем случају, контра-писмено ремитентово веже и будућег меничног притежаоца.

Б. Чековни трасант.

I. Чековни трасант као и менични одговара за сигурност трасата и исплату чека. Он је дужан да у моменту издања чека има покриће код трасата. С обзиром на чињеницу, да су чекови плативи по виђењу, разумљиво је, што законодавац тражи од чековног трасанта речену обавезу. Код менице пак, као што знамо, трасант може трасата снабдети покрићем и доцније. Наравно, то треба и из саме менице да се види. Најиме он може одредити да се та меница уопште не подноси на пријем или да је трасат прими, тек кад од њега добије о томе накнадни налог. За разлику од меничног трасанта, чековни трасант не одговара за пријем *већ само за исплату*. Он је дужан да јемчи сигурност и исплату за све време трајања презентационог рока. Ако трасат падне под стечај у току трајања овога рока, он одговара за исплату чека. Ове се одговорности, као ни менични трасант,

не може ослободити. Овакво гледиште лежи у природи ствари. Јер мада у §-у 23 чек. зак., у коме се говори о прописима меничног закона који вреде за чек, није назначено да се § 9 мен. зак. односи и на чековног трасанта ипак, сматрамо, да је с обзиром на још већу сигурност, коју законодавац жели да припише чеку потребно, да речена забрана постоји и за чековног трасанта.

II. Поред ових у главном заједничких особина меничног и чековног трасанта има и разлике. Законодавац је хтео од чека да створи једно јаче средство кредита и заменика новца. Зато налаже трасанту да може трасирати *само покривене чекове*, у противном подлеже казни по Закону о чеку (§ 25 чек. зак.). Даље, трасант је дужан да вуче чек само на лице које је овлашћено да буде чековни трасат т.ј. на банку (§ 2 чек. зак.). У противном, такође подлеже казни по Закону о чеку (§ 24 зак. о чеку). И најзад, чековни законодавац налаже трасанту да састави писмено тако, да оно у свему одговара закону. Наиме, предвиђа казну за трасанта који трасира чек без датума.

Као што видимо, одговорност чековног трасанта је већа но меничног. Ово је и логично, јер и ако је и чековни трасант *условни дужник* као и менични трасант, ипак он остаје централна личност код чека. Код менице чим трасат прими меницу, он постаје главни менични дужник. Према њему ималац менице стиче директна права. Код чека пак, до тога не може доћи. Корисник чека има једино права према трасанту као чековно обавезном лицу и његово овлашћење да се за исплату чековне своте новаца обрати означеном трасату.

Но у накнаду за напред наведену законску строгост, чековни трасант има права да по истеку презентационог рока *опозове* чек. Изузетно, закон му дозвољава да опозове чек и пре истека презентационог рока. То ће бити онда, ако трасант чек, који гласи на име, или „по наредби“, непосредно пошаље трасату са наређењем, да га измири лицу означеном у чеку, а опозивање стигне трасату *пре него* што је то наређење могло да се изврши. — § 15 чек. зак.

Будимир Плакаловић, судија окр. суда за град Београд.

ТЕШКОЋЕ ОКО ПРЕЛАЗА СА СТАРОГ НА НОВИ ПАРНИЧНИ ПОСТУПАК

I

Уводни закон за законик о судском поступку у грађанским парницама, имао је да регулише овај прелаз са старог на нови парнични поступак и он је тај посао имао да обави тако, да се ступањем на снагу новог парничног поступка, у правном животу не осети никакав потрес, већ да се тихо и нечујно изврши тиха ликвидација старог, док се потпуно не пређе на нови поступак. Овај посао по својој природи, није био лак и од редактора уводног закона морало је се тражити потпуно познавање старих закона, који су имали бити замењени новим парничним поступком. Само на тај начин овај посао је се могао успешно завршити, тако да у једном прелазном добу, ако се тако може рећи, не наступе тешкоће око тога да ли ће се применити један или други закон, или што је још најгоре, да се негде не може да примени ни један ни други, већ да остаје празнина, која штети нашем нормалном правном и привредном животу.

Редактори уводног закона, изгледа ми, нису били добро упознати са закоником о поступку судском у грађанским парницама, који је важио за Србију¹⁾, јер се само на тај начин могу протумачити извесне празнине уводног закона, које за непосредну последицу имају тешкоће, о којима у следећим редовима хоћу да говорим.

II

По § 146 срп. г. с. п. поравњање пред судом, у спору, имало је снагу извршне судске пресуде. И ако би тумачећи, стриктно, § 141 срп. г. с. п. само поравњање у току спора имало по § 146 срп. г. с. п. силу извршне пресуде, ипак, судска пракса је оваквом поравњању, и ако је извршено ван спора, признавала исту снагу, као и оном извршеном у току спора. Да би и ванспорном поравњању пред судом дала, колико толико облик поравњања у спору, стара судска пракса довијала се на тај начин што је на протоколу поравњања у изјавама странака стављала, пре сваког даљег рада, да се странке од дуже времена споре о предмету поравњања и да су се у погледу тога спора поравнале на начин који се даље излаже. Новија пракса, из обзира практичности и економије времена, без икаквог увода о постојању спора између странака о предмету поравњања, одмах је, пошто

¹⁾ У даљим излагањима овај законик ће се означавати срп. г. с. п.

www.изврши констатацију да су се странке, без позива, јавиле суду, прелазила на само поравњање.

Тек, било једно или друго овај протокол, који је садржавао поравњање, које је учињено пред судом, имао је силу и снагу извршне пресуде. Другим речима овај протокол поравњања, као и свака друга извршна пресуда, одмах је се могао поднети на извршење. Практична страна овога поравњања учинила је, да су се многи правни послови — који су иначе били далеко од сваког спора — заснивали у облику поравњања извршеним пред судом; тако да смо у облику поравњања имали разне облике уговора о продаји и куповини, уговора о зајму, уговора о финансирању и т. д. Наш правни живот просто је навикао и сродио се са оваквим начином заснивања својих односа, да би се он врло тешко могао одвикнути од тога.

По новом закону о судском поступку у грађанским парницама²⁾, такође, је разрађена материја о поравњању. По §§ 282, 283 и 284 г. п. п. странке се, у току спора, могу поравнати. По § 529 г. п. п., онај који намерава поднети тужбу, пред ма који суд, овлашћен је да, пре него што тужбу поднесе, предложи среском суду противникова пребивалишта, да противника позове пред тај суд ради покушаја поравњања. Овим прописом у довољној мери фаворизира се поравњање пред судом. Па, када се странка може, ради поравњања позвати пред срески суд, онда у толико пре обе странке саме могу престати пред надлежни суд и равнати се. У тим поравњањима, као и по срп. г. с. п. они могу разним правним пословима — који су, иначе, далеко од сваког спора — давати облик поравњања пред судом или још боље речено заогрнути их формом судског поравњања. Разуме се само по себи да поравњања пред судом не може бити о оним предметима, где то забрањује материјални закон (види §§ 855, 856 и 857 срп. грађ. зак.).

Како г. п. п. не садржи одредбе о извршењу судских пресуда, то у истом и нема одредбе о томе какву снагу, приликом извршења, имају поравњања извршена пред судом. А у § 2 т. 7 закона о извршењу и обезбеђењу стоји да поравњања склопљена пред судом, — без обзира да ли у току спора или ван спора — имају извршни наслов, дакле, исто онако као и правноснажне судске пресуде.

Као што се види нема никакве разлике између поравњања из старог грађ. поступка и поравњања по новом грађанском парничном поступку и закону о извршењу и обезбеђењу. Али тешкоћа се појављује у томе, што закон о извршењу и обезбеђењу није ступио на снагу, те тако, према садашњем стању ствари, поравњање нема снагу извршне суда-

²⁾ У даљим излагањима означавање се са г. п. п.

ске пресуде, зато што је § 146 срп. г. с. п. укинут и више не важи (чл. 2 уводног закона), а § 2 т. 7 закона о извршењу и обезбеђењу није још ступио на снагу. Једна очигледна празнина и једна очигледна грешка редактора уводног закона, који су превидели чињеницу да се § 146 срп. г. с. п., налази ван главе осамнајесте срп. г. с. п., која говори о извршењу пресуда и која и даље остаје на снази (чл. 2 ув. зак. и § 25 т. з. финансијског закона за 1933—34 год.).

Због ове, на први поглед, мале омашке правни саобраћај и сувише много трпи и пословни свет ову омашку осећа у довољној мери. Колико је судско поравњање важно за пословни свет нека послужи само та чињеница да су многе банке, па и државна хипотекарна банка, давале зајмове и отварале кредите, у облику поравњања пред судом, као што је то већ раније истакнуто.

Пословни свет, а нарочито адвокати који са тим пословним светом имају највише контакта, покушали су, разним интерпретацијама законског текста, да нађу излаз из овакве правне ситуације. На жалост тога излаза нема и они га наћи не могу. *Једини излаз је да се законодавним путем учини да § 2 т. 7 зак. о извршењу и обезбеђењу одмах ступи на снагу, или, што исто значи, да се укинути § 146 срп. г. с. п., и даље остави на снази.*

Чињеница да неки срески судови, пошто странке на записнику поравњања изјаве да желе да им поравњање има, између њих, снагу извршне пресуде, на овај записник стављају извршну клаузулу, нема никаквог значаја. *Правноснажност, по § 507 г. п. п. могу имати само судске пресуде и закључци, а да ли нека пресуда или закључак има правноснажност, о томе се води рачуна по званичној дужности. Стављати на један правни посао, закључен у облику судског поравњања, извршну клаузулу, као ознаку правноснажности, то је један правни поп сепс у правном смислу речи. Јер ни по срп. г. с. п., ни по закону о извршењу и обезбеђењу, за поравњања пред судом, није потребна извршна клаузула, јер по § 146 срп. г. с. п., поравњања пред судом су се само уодобљавала извршним пресудама, а по § 2 т. 7 закона о извршењу и обезбеђењу судска поравњања, само као таква, имају извршни наслов. Дакле, ни по једном ни по другом закону, поравњања нису била правноснажне пресуде, ниши су то, у осталом могла и бити, јер предмет регулисан судским поравњањем, не даје право на приговор пресуђене ствари.*

III

По чл. 36 уводног закона прописи г. п. п. неће се примењивати на правне спорове, у којима је на дан 1 јануара 1934 год., већ поднесен одговор на тужбу (приговор на тужбу, односно протуспис), или је већ почела усмена спорна

расправа о главној ствари, већ ће се ови спорови расправити по прописима старог закона. Према овоме, да ли ће се применити стари или нови закон зависи од тога да ли је дат одговор на тужбу или није. Овде се мисли на случајеве где је рок одређен за одговор на тужбу протекао пре 1 јануара 1934 год., јер када тај рок није протекао пре овога датума, тада се по истом пропису, без обзира на постојање или непостојање одговора на тужбу, рок обуставља и ствар расправља по новом закону. Мене специјално интересује случај, када је рок за одговор на тужбу протекао пре 1 јануара 1934 год., а тужени на тужбу није одговорио, нити је расправа о главној ствари почела пре овога датума. Питање се поставља да ли ће се у оваквој правној ситуацији применити стари или нови закон? Али пре одговора на ово питање, морале би се извршити извесне констатације, које би нам припомogle, да се дође до правилног одговора. Уводни закон говори само о ситуацији, када је одговор на тужбу предат о року, који је истекао пре 1 јануара 1934 год. и наређује примену старог закона, а о случају када је рок за одговор протекао пре означеног датума, а одговор на тужбу није дат, не говори ништа — значи такву правну ситуацију није предвиђао. Можда је се мислило да је и у срп. г. с. п., постојала установа слична оној у г. п. п., да се тужени који није дао одговор на тужбу, од даљег учествовања у спору искључује и да се тада, по предлогу тужиоца, изриче пресуда због пропуштања — (§ 494). Али од свега тога нема ни трага у срп. г. с. п.

По срп. г. с. п., у погледу на главну ствар, о којој је спор, чињеница да ли је постојао одговор на тужбу или не, није имала никаквог утицаја. Што се тиче, дакле, расправе о главној ствари, тужени, без икакве штете, могао је не одговарати на тужбу, и његова правна ситуација, у погледу на главну ствар, истоветна је као и онога туженог који је на тужбу одговорио. Ту нема апсолутно никакве разлике. Истина, неодговарање на тужбу има својих последица, које са главном ствари и са учествовањем туженог у спору, немају везе, већ су спореднијега значаја. Тако, тужени који није одговорио на тужбу, доцније не би могао: а) истицати релативну (месну) ненадлежност суда (§ 49); б) позивати се у заштиту (чл. 21 уредбе о убрзању рада); и в) именовати ауктора (§ 68). У свима овим приговорима, тужени који није одговорио на тужбу, преклудиран је, и он их више истицати, у току парнице, не може.

Сада, ако се вратимо на постављено питање, на први поглед, могло би се рећи, да када уводни закон наређује, да само тамо где је на тужбу одговорено, спор даље иде по старом закону, што би даље значило да он није тако хтео и тамо где на тужбу није одговорено, те би arg. à

contrario изилазило, да би се у овом случају ствар расправљала по новом закону. Али овакав закључак, и ако на први поглед, тачан, ипак се не може примити. Јер, ако би ствар тако била решена онда би сви они приговори, по којима је тужени пропуштањем одговора на тужбу, био преклудирани, поново, применом новог закона, оживели. Он би те приговоре могао истаћи још одмах на првом рочишту — (§ 334 г. п. п.). Значи ово решење се не би могло усвојити и оно се, као нетачно, мора одбацити.

Онда остаје да се и на овај случај примени стари закон, исто као и када је тужени на тужбу одговорио, пошто постојање или непостојање одговара на тужбу, као што је речено, у погледу главне ствари, по срп. г. с. п. не игра никакву улогу и нема никаквог утицаја на ову. *Па када је у оба случаја правна ситуација иста, тада је логичније, да и ако о једном од тих случајева уводни закон не говори ништа, да и он има судбину онога случаја са којим је раван, а кога уводни закон предвиђа.* И ако ми је добро познато да судови у случају који се овде третира, различито поступају, мени се чини, да је решење овога питања само овако правно могуће и да је оно само тако логично.

Не мање је важан и случај када има више сатуженика (супарничара на страни тужених) па једном од њих није могла бити предана тужба на одговор, зато што се одмах није могао пронаћи, а осталима је тужба предана и они су сви на тужбу одговорили, и у таквој правној ситуацији затекао их је 1 јануар 1934 год. Такође, и ову правну ситуацију уводни закон не предвиђа, те се поставља питање, дали ће се применити стари или нови закон? *По § 120 срп. г. с. п., ако је више учесника тужених, онда се рок за одговор на тужбу почиње рачунати од дана, када је тужба последњем учеснику предана. Према овоме, овде би се морао применити нов закон, пошто за једног учесника рок за одговор на тужбу и није почео шећи, те би то вређило и за оне учеснике који су на тужбу већ одговорили — (чл. 36 бр. 2 од. 1 Уводног закона).*

IV

У седамнајестој глави срп. г. с. п., говори се „о кратком суђењу по писменим исправама“ и ово суђење у потпуности одговара мандатном поступку и поступку у меничним и чековним споровима (§§ 641—645) у новом поступку. Како ће се поступити са предметима „кратког суђења“ из срп. г. с. п., које је, као несвршене затекао 1 јануар 1934 год., о томе уводни закон, изрично ништа не говори. Али, и ако о овом „кратком суђењу“ уводни закон ништа не говори, он је ипак, у своме чл. 37, предвидео како се има поступати са споровима који одговарају „кратком суђењу“, само што ће у место „платни налог“, доћи „решење по кратком суђењу“.

(осудно решење), а место „приговора на платни налог“, доћи ће „тражење задржања решења од извршења“ (§ 455 срп. г. с. п.). Али, док уводни закон нигде и ни једном речју не помиње „кратко суђење“ из срп. г. с. п., дотле, на неколико места, па и у самом чл. 37, говори о „*платажним налозима*“, садржаним у осмој глави законског члана од 1911 год., (мађарског закона) који важи на територији Апелационог суда у Н. Саду.

И сада када се решење по кратком поступку узме као платни налог (мада он то строго узевши није), а тражење задржања решења од извршења, као приговор на платни налог, онда се тешкоће, у примени чл. 37 уводног закона не појављују. Тако, ако по тражењу задржања решења од извршења, које је поднето пре 1 јануара 1934 год. није донета никаква одлука, нити је отпочела расправа ради каквог извињања, тада ће се применити нови закон, а у противном спор ће се окончати по старом.

Г. др. Драгољуб Аранђеловић, у своје чланку „*О средствима обезбеђења по старом и новом процесном законодавству*“ (Полиција за 1933 год. бр. 21—24), сасвим друкчије решава истакнуто питање. На име, он на страни 1095, текстуелно каже ово: „Сад ако је пре 1 јануара 1934 год., када у Србији ступа на снагу нови грађански парнични поступак, била поднесена суду тужба за правдање забране и прибелешке и донесено осудно решење против дужника у смислу §§ 54 и 457, а тужени је дужник у смислу §§ 455 и 458 тражио до 1 јануара 1934 год. да се осудно решење задржи од извршења, онда ће се овај спор претресати и одлучити по грађанском судском поступку за Србију. Јер се у чл. 36 уводног закона каже: „... прописи новог грађанског парничног поступка неће се примењивати на правне спорове, у којима је на дан, када је тај закон добио обавезну снагу, већ поднесен одговор на тужбу (приговор на тужбу, односно противспис), или је већ отпочела усмена спорна расправа (расправа о главној ствари). Ови ће се спорови претресати и одлучити по досадашњим прописима. Осуђени по кратком поступку (§ 449 србиј. гр. суд. пост.) може по §§ 455 и 458 истог закона тражити да се осудно решење задржи од извршења и то његово тражење одговара *приговору на тужбу*, о којем се говори у ставу 1 члана 36 уводног закона“. Из цитираног става из чланка г. др. Аранђеловића, јасно се види да он тражење задржања решења од извршења (§ 455), по кратком суђењу сматра за *приговор на тужбу* о коме се говори у чл. 36 уводног закона. Ово резонување г. др. Аранђеловића, као и закључак, који долази као последица таквог резонувања, не може се усвојити. Члан 36 уводног закона говори о редовном саору и о одговору на тужбу у истом, а *приговор на тужбу и пропусис*, стављени су у загради, да

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

објасне значење одговора на тужбу, који, у покрајинским законодавствима значи приговор на тужбу и пропустис. Као што сам већ изложио, у случају који износи г. др. Аранђеловић има да се примени чл. 37, а не чл. 36 уводног закона, и ако по овом тражењу задржања решења од извршења није донета никаква одлука или није отпочела расправа ради каквог извиђања, тада се ствар има расправити по новом, а не по старом закону.

И ако лично уважавам и ценим ауторитативна мишљења из процесног права, свога професора, г. др. Аранђеловића, ја сам, ипак, сматрао за потребно да укажем на погрешност овога мишљења. Ово сам учинио с тога што ми је познато, да сви ми, и судије и адвокати, у пракси, усвајамо, без икакве резерве, мишљења г. др. Аранђеловића. У најлепшој жељи да тако остане и даље, ја бих хтео да се са изложеним мишљењем, учини изузетак, да се не би, у овој ствари, пошло кривим путем.

V

Глава четрнајеста срп. г. с. п. говори о средствима обезбеђења. Средства обезбеђења јесу: забрана, прибелешка, притвор дужника и обустава. Поред постојања тражбине, која се доказује писменим исправама и сведоцима (где је то допуштено), за прибелешку и забрану мора се доказати опасност тражбине (394 и 399); за притвор дужника постојање никакве имовине, његово скривање или спремање за бегство (411); а за обуставу, постојање спора и опасности упропашћења или отуђења спорне ствари (§ 422). То су, у главном услови за стављање ових средстава обезбеђења. Поверилац за петнајест дана од када прими решење о одобрењу забране или прибелешке (§ 326), а за три дана, од када је притвор дужника захтевао (§ 413) — дужан је предати суду тужбу, за дуг, ако то раније учинио није. Ако поверилац то не би учинио, онда би се по § 392, на захтевање дужника, забрана и прибелешка са имања дужникова скинула, а притвор дужника, такође, укинуо.

Ово би била, у најкраћим потезима, процедура по средствима обезбеђења по срп. г. с. п.

Зато што закон о извршењу и обезбеђењу није ступио на снагу, глава четрнајеста г. с. п. остаје на снази и даље. Тако, дакле, сада се има забрана, прибелешка и притвор дужника, у означеним роковима правдати тужбом по мандатном, меничном и чековном поступку, или пак, што ће ређе бити, тужбом по редовном поступку. Пракса је већ као спорно питање истакла, да ли треба у платним налозима по мандатном, меничном и чековном поступку, као некада у решењима по кратом суђењу стављати да је *платним налогом оправдана забрана resp. прибелешка*. У §§ 643 од. 3 и 651 г. п. п. тачно је казано шта платни налог мора да са-

држи. Ту се каже да у платном налогу треба изрећи, да туженик има, под претњом извршења, у року од петнајест мес. три дана (менице и чекови), по достави налога, намирити захтеве утужене против њега, заједно с трошковима које је суд одмерио, или у истом року подићи све приговоре, које би имао против њега. Преко тога, платни налог ништа више не садржи.

Па, када се платним налозима, исто као некада, „осудним решењима“ правда стављено обезбеђење, онда је логично да се то у платним налозима констатује. Многи срески судови то не чине, већ само издају платне налоге, као што су у г. п. и. предвиђени. Како средство обезбеђења може ставити један, а платни налог издаши други суд, то је довођење средства обезбеђења, у везу са платним налогом, једна неопходна потреба за повериоце.

Али, и ако се средства обезбеђења одобравају по старом, а правдање врши по новом закону, уводни закон није нашао за потребно да ова два система, својим одредбама, доведе у сагласност, већ је то питање, као и многа друга оставио судској пракси, да их она решава.

VI

На територији Касационог суда у Београду, нису постојали посебни прописи о поступку за спорове који проистичу из брачних односа, који нису имовинско-правне природе. Грађански, а и духовни судови примењивали су и у овим споровима одредбе срп. г. с. п. По чл. 6 уводног закона на ове спорове се, и на даље, имају примењивати одредбе, које су за дотичне спорове, до сада важиле, што значи одредбе срп. г. с. п. Ништа се у уводном закону не говори о томе, како ће се расправљати остали статуски спорови, јер и на њих се нови г. с. п. не може применити. Јер не може се, ваљда, због изостанка са рочишта или због пропуштања одговора на тужбу изрећи пресуда због изостанка, којом ће се констатовати брачност или ванбрачност једног детета. Остаје да се и на ове спорове примене досадашњи прописи, а то су одредбе срп. г. с. п.

VII

По разноврсности својих одредаба уводни закон за законик о судском поступку у грађанским парницама, представља једну малу енциклопедију. Тако, у њему имамо одредаба које припадају материјалном и процесном грађ. праву, одредаба које припадају закону о устројству редовних судова и најзад одредаба којима се мења закон о судијама редовних судова. Он је најбољи и најекспланатнији доказ са каквим је се системом и са каквим планом изграђивало судско законодавство. Као што се види уводни закон у мноштво, по разноликости материје коју обрађује, личи на финансијски закон.

Др. Адам П. Лазаревић, судија среског суда за град Београд.

ПОРАВНАЊА ПО НОВОМ ГРАЂАНСКОМ ПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ

За разлику од нашег досадањег грађанског судског поступка, који је важио до 1 јануара 1934 године, нови грађански парнични поступак предвиђа две врсте поравнања. Њихова се пак суштина састоји у томе, што једна врста служи окончању поведеног спора без доношења судске пресуде, докле друга поравнања, на против, имају за циљ и предмет: осујећавање и предупређење парничења. Према томе прва бисмо могли назвати *поравнањима у спору (процесна поравнања)*, а друга су пак *ванипарнична или превентивна поравнања*. Важно је, међутим, за њихово боље разумевање и то: што се прва могу закључивати и код зборних (околичних одн. трговачких) судова, докле другима може имати места само пред среским судовима. Ми ћемо овде покушати да, макар и у најкраћим потезима, повучемо извесну паралелу између поравнања једне и друге врсте, али се при томе нећемо упуштати у ближа излагања установе поравнања уопште, већ нам је само циљ, да тај значајни правни институт узмемо у оцену са његове техничке стране, односно у погледу начина његовог закључивања, а у вези и са његовим значајем као основа за остварење односно извршење права њиме констатованих. За то нам је пак дало повода и потстрека досадање колебање наше судске праксе, не само што се тиче форме и садржине тога правног акта, него и у погледу правога значаја поравнања као таквог, које је до сада играло врло важну улогу у нашем свакидашњем правном животу. Иначе, исцрпнија излагања о установи поравнања налазимо у одличним делима наших правних аутора и зналаца новог грађанског парничног поступка.¹⁾ Овде ће, дакле, бити укратко изложена само општа разматрања о поравнању.

1. *Поравнање у спору.* — О овоме се поравнању говори у §§ 282—284 грађ. парн. пост. Оно носи и споредан назив *нагодбе*, који је, изгледа, био више уобичајен код правника у т. зв. пречанским крајевима. Али, треба напоменути, да поравнање у тим крајевима није ни приближно играло ону улогу, нити је пак имало онај значај, какав му је придаван код нас. — Битно је код овога поравнања то, што се њиме

¹⁾ В. нарочито: Др. Драгољуб Аранђеловић, Грађанско процесно право Краљевине Југославије, књига I и II, Београд 1932—1933; Др. Ante Verona и Др. Srećko Zuglia, Законик о судском поступку у грађанским парницама и уводни закон с коментаром, Загреб; и Др. Фрања Горшић, Коментар грађанског парничног поступка са уводним законом, књ. I и II, Београд 1933 г.

на споразуман начин окончава један већ покренути грађанско-правни спор. Међутим, ми се на овој врсти поравнања не ћемо нарочито задржавати, јер оно у пракси не задаје никакве нарочите тешкоће. Оно је по новоме грађанском парничном поступку у ствари онакво исто — и по форми и по садржини — какво је било и по старом, у колико сада не долазе у питање прописи о његовом извршењу, односно о његовој правној снази као т. зв. извршног наслова или егзекуционог титулуса, — о чему ће бити речи доцније. Једина је значајна разлика у томе, што се пуноважност односно извршење чинидби, које претстављају садржину или предмет поравнања, може учинити зависним од полагања извесне заклетве (од. I § 283 гр. п. п.). У тим пак случајевима, пошто се изврши полагање предвиђене заклетве, суд има да констатује, да је поравнање постало извршно и да странкама изда потребне отправке са одговарајућом клаузулом о извршности.

2. *Ванпарнично или превентивно поравнање.* — Но, поред парничног поравнања, о коме је горе било речи, нови грађански парнични поступак предвиђа и једну нарочиту врсту поравнања, која нашем досадањем грађанском процесном праву није била позната, нити је у њему о томе било специјалних законских одредаба, какве налазимо у новоме. А ово поравнање баш и привлачи нашу нарочиту пажњу, јер је оно предмет свакодневних дискусија и колебања, што смо још у почетку овога рада поменули. Нарочите пак одлике или карактеристичне црте овога поравнања састојале би се, пре свега, у томе: што се оно може предузимати одн. закључивати само код среског суда, и то без обзира на износ вредности предмета, о коме се поравнање жели постићи. Али се, ипак, пред среским судом не би могла закључивати поравнања и о предметима, који уопште, т. ј. с обзиром на њихову правну природу или врсту (*in genere*) не спадају у надлежност среских судова. То су управо они правни предмети или правне ствари, по којима увек мора судити уопште стварно надлежан суд, тако да се споразумом странака не може утицати на одређивање врсте судова за њихово пресуђење у поједином конкретном случају. Јер спорови, који из тих предмета потичу, спадају у искључиву надлежност зборних *resp.* окружних и трговачких судова. Такви су спорови изрично побројани у § 46 став 2, § 47 одељ. II и § 48 став 2, а поменути су и у од. III § 101 грађ. парн. поступка, где се специјално говори о утврђивању надлежности судова споразумом странака. Узевши уопште, наведени законски прописи тичу се у главном т. зв. статусних спорова (н. пр. питања о важности брака и законитости рођења), као и спорова о трговачким и рудничким стварима. Наравно, ту треба убројати и оне правне ствари односно спорове, који су

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

уопште изузети из круга рада редовних судова, односно по којима није допуштен т. зв. редовни правни пут.²⁾

Иначе, још првих дана примене новог грађанског поступка појавило се је питање о томе: да ли закључењу или саставку судског поравнања може имати места и онда, када интересована лица њиме не пречишћавају већ постојеће међусобне правне односе, него их тек првобитно заснивају? При тражењу тачног одговора на ово питање, треба имати на уму, да сам појам поравнања, већ и по својој дефиницији, претпоставља постојање извеснога латентног спорног односа између дотичних лица.³⁾ Такво схватање одговара у свему и одредбама § 854 нашег грађ. законика, по коме се сматра, да је за појам поравнања потребно, да свака странка по нешто жртвује од својих захтева („свога затега“), да би се тако нашло једно компромисно решење, са којим би сви били задовољни. А ван сваке је сумње, да таква претпоставка у основи постоји и по нашем новом грађанском парничном поступку, специјално по његовом § 529, који нас овде нарочито интересује. Зато се у томе законском пропису и каже, да предлог за покушај поравнања подноси онај „ко намерава поднећи шужбу“... Што пак значи, да би у другим случајевима требало странке упућивати на закључење и потврду обичних уговора и не дозвољавати им, да своје међусобне споразуме облаче у форму судског поравнања и онда, када у ствари тек тим споразумима заснивају извесне правне односе, а не пренављају, мењају или укидају већ постојеће. Осим тога, појавило се је и мишљење, да се ванпарничним поравнањем могу уређивати само облигациони или чисто дуговински (тражбени) односи, а да се њиме не може преносити и својина покретних и непокретних ствари. Но, ово се мишљење не може одржати, пошто се, поред осталог, и у Закону о судским таксама (Тар. број 22), — који се, у овоме погледу, има сматрати као саставни део новог грађ. парн. поступка, — изрично говори и о наплати преносне таксе у случајевима, ако се ванпарничним судским поравнањима преноси својина непокретних ствари. А то несумњиво значи, да и

²⁾ Међутим, тумачећи буквално пропис од. I § 529 гр. п. п., изгледа да би и ти односи могли бити предмет поравнања пред средним судом, у колико би се њихово пречишћавање сводило на исплату извесне имовинске вредности. Јер је у томе законском пропису реч о иначе постојећој намери за подношење тужбе „пред ма који суд“, те би се, у вези са овим, могло рећи, да закон у томе погледу не прави никакву разлику (lex non distinguit). Према томе, као једина граница надлежности за поравнања о којима је овде реч, биле би одредбе о моралу и јавном поретку, које се вољом странака не могу мењати (§ 13 г. з.).

³⁾ Овде треба напоменути, да је исти случај био и по нашем досадањем поступку, па отуда, без сумње, и потиче она уобичајена формула, која је уношена у текст поравнања, а састојала се је у констатацији: да су странке престале суду у циљу равнања „мада спора нема, али би га могло биши“...

ове ствари могу бити предмет реченог поравнања. Те зато у дотичним случајевима није потребно прибегавати фингирању парнице, да би изгледало као да је по среди поравнање у спору.

Али, наведено разликовање, које би требало да послужи као основица за оцену допустивости или могућности закључења судског поравнања у смислу § 529 грађ. парн. поступка, и када би се начелно усвоило, тешко би у пракси било изводљиво. Осим тога, то би значило стварно онемогућити закључивање поравнања, које је код нас један од највише уобичајених и, да тако кажемо, најомиљенијих аката у правним трансакцијама свакидашњег друштвеног и привредног живота. Према томе, остаје нам, да целисходним тумачењем постојећих законских прописа потражимо могућност за одржање установе поравнања са свима њеним досадањим преимућствима, како у процесном, тако и у материјално правном погледу. А то ће се пак, изгледа нам, моћи да постигне само на основу опажања, која ћемо даље изложити, са наодом, да учинимо само извесне сугестије, како бисмо, по могућству, допринели што лакшем и правилнијем формирању судске праксе по овоме важном правном питању. Пре свега, мора се имати у виду, да до закључења поравнања, по смислу закона, редовно треба да дође на предлог једне странке, која се даље третира као тужилац. Она је дужна, да у своје поднеску, којим предлаже, да суд противну страну позове ради покушаја поравнања, укратко изложи оне чињенице или односе, који се поравнањем имају пречистити, како би суд још из тога акта могао увидети: да ли о дотичним стварима уопште може бити поравнања. Али, мада је такав поступак у закону изрично предвиђен, то ипак не значи, да обе странке, односно парничне стране, не би могле истовремено претстати суду и тражити, да се њихов постигнути споразум на записнику констатује и да им се о томе изда писмена потврда одн. отправак. Исто тако, оне би са предлогом за поравнање имале да поднесу и готове отправке поравнања, у колико су се о његовој садржини и пре претстанка суду већ сагласиле.⁴⁾ Јер то подношење не би било противно ни одредбама § 273 гр. п. пост., по коме се не смеју примати само готови нацрти за записнике о расправи, али не и отправци судских одлука одн. поравнања. Записник о постигнутом поравнању треба, истина је, да састави сам суд. Али, да би се постигла уштеда у времену, нарочито за случај поравнања са обилном и разноврсном садржином, изгледа нам, да би било најцелисходније, да се, —

⁴⁾ Само би се таква поравнања по правилу требала да врше у т. зв. службене судске дане, који се, сходно пропису § 535 гр. пар. пост., унапред одређују и јавно обзнањују, — мада ти дани иначе на првом месту важе за расправљање спорова по споразумном престанку странака, које би саме дошле суду и тражиле, да им се одмах суди.

ако би обе странке истовремено претстале суду, — још у пом. предлогу изложи цео текст поравнања. Тако, да би суд потом имао само: да им тај текст прочита и да, поред осталог, на записнику констатује, да су се оне сагласиле у свему онако, како је то у предлогу за поравнање изложено, те да им изда потребне отправке.

II

Али, иако су сва горе изложена и слична питања и сада од великог значаја и не баш увек лако разумљива, ипак она не претстављају неке нарочите и несавладљиве тешкоће. На против, нека су од тих питања већ до сада у многоме са успехом пречишћена, а у колико то до сада нису, свакако ће кроз кратко време наћи правилно решење и без нарочите интервенције законодавца. Она се, мање више, тичу извесних формалности, за чије утврђивање постоје или прецизна законска упутства, — ако не непосредна, а оно бар за сличне случајеве, — или пак и формални, службено прописани обрасци. Тешкоће је — и то, са чисто законског гледишта, на први поглед готово непропустиве — изазвало једно друго питање, без чијег би успешног и правилног решења и сама установа поравнања постала беспредметна и бесциљна. Тиче се наиме питања о томе: какво је стварно дејство судских поравнања уопште, а нарочито оних, која се у смислу прописа § 529 гр. парн. поступка закључују пред средским судом; односно, какав је управо њихов правни ауторитет и да ли та поравнања имају снагу извршне судске пресуде, као што је био случај са поравнањима по нашем старом грађанском судском поступку. Једном речју, да ли та поравнања, сама по себи, претстављају довољан основ за спровођење извршења према дужнику или т. зв. *извршни наслов* (егзекуциони титулус). — Ово је питање изазвало извесну пометњу и застој у пословима, који су до сада закључивани у виду поравнања, а изгледало је нерешљиво због тога, што у новом парничном поступку, па ни у његовим прелазним наређењима, односно у Уводном закону, о њему нема изричних наређења. Истина, у § 2 бр. 7 Зак. о извршењу и обезбеђењу речено је, да су поравнања (нагодбе), склопљена о приватно-правним захтевима пред редовним судовима, *извршни наслови*, — али примена тога закона за сада не долази уопште у обзир, пошто он још није ступио на снагу ни на једном правном подручју⁵⁾. Према томе, остало би, да се судска пракса сама снађе и да својом интерпретацијом попуни законске празнине, водећи рачуна о интересима правног и привредног саобраћаја с једне, и о интересима правне сигурности и целисходности, с друге стране. Јер би нашем

⁵⁾ В. Др. Бачмеђеји Алексије и Бранковић Стеван, Коментар југословенског извршног поступка, Нови—Бечеј 1932 г.

правном саобраћају требало пружити бар оно, што је до сада имао, ако не и нешто више и целисходније. Те, у недостатку прецизних законских наређења, треба тражити излаз помоћу подесне судске праксе, али ипак не изложити ризику интересоване, на случај ако би се доцније показало, да је дотична пракса била у основи погрешна и да се не може одржати.

Међутим, нама изгледа, да би, при тражењу решења за ове истакнуто питање, требало поћи од те поставке: да се по свима предметима, који се — на један или други начин — тичу извршења, имају и даље примењивати одговарајући прописи досадањег, старог грађанског судског поступка. Пошто то иначе важи и за све друге предмете или правне материје, које новим поступком нису уређене, мада их стари поступак предвиђа. Према томе, како се по § 146 старог грађ. суд. поступка поравнање пред судом закључено, по својој правној снази, уподобљава извршној судској пресуди, — има се узети, да такву снагу несумњиво имају и поравнања, која се закључују по садањем — новом грађанском парничном поступку. И то је само она поравнања, којима се окончава извесан формално покренути спор, већ и т. зв. ванпарнична или превентивна поравнања из § 529 гр. п. п., о којима је горе било речи⁶⁾. Овакво пак тумачење не само да је целисходно, — пошто је диктовано једном врстом стања нужде у праву, — већ оно има и непосредног законског ослоња. Јер, пре свега, по чл. 2 Уводног закона, са ступањем на снагу новог закона о судском поступку у грађанским парницама престају важити *само они прописи* других закона, уредаба и наредаба, који се тичу предмета уређених тим новим закоником. А то пак — аргументишући а *contrario* - значи, *да остају и даље у важности прописи о оним правним стварима или предметима, који тим законом нису уређени*. Сличну одредбу даље имамо и у чл. 2 уредбе о судском пословнику, где је речено: *уколико се судски пословник позива на прописе закона о извршењу и обезбеђењу и закона о судском поступку у ванпарничним стварима, који још нису на снази, а све дотле док ови закони не добију обавезну снагу, — имају се под тим прописима подразумевати одговарајући прописи postojeћих закона*. Међутим, до ступања на снагу новог закона о извршењу и обезбеђењу не остају у важности само они про-

⁶⁾ Није потребно ни то, да суд доноси раније уобичајену одлуку о т. зв. *уважавању* поравнања с тим, да оно има снагу извршне пресуде, већ је довољно, да суд само констатује, да је отправак о поравнању извршан. Јер ова поравнања и раније нису имала снагу извршне пресуде због тога, што би им то суд својом одлуком од случаја до случаја признавао, већ зато, што им је таква снага била непосредно законом зајемчена. Наравно, да би поравнања стварно била извршива, њихова садржина треба да буде чиста и јасна, као диспозитивни део једне пресуде.

писи, који се налазе у специјалном делу (глава осамнаеста) старог грађанског судског поступка, где се говори о извршењу пресуда, већ ће дотле важити *цео систем прописа*, који се тичу исте правне материје, — без обзира на њихово место у закону, у коме су формулисани.

Зато је стварно оправдано гледиште, по коме судска поравнања и по новом грађанском парничном поступку имају онај исти значај и онакву исту правну снагу, какву су имала и по старом.

Др. Михаило Буковић, старешина среског суда — Ковин.

УПИС ТРГОВАЧКЕ ФИРМЕ У ЗЕМЉИШНУ КЊИГУ

Фирма долази од средњевековног латинског израза „*firmare*“, који се изворно употребљавао као назив за оверавање и потписивање исправа, а после је служио као име и знак за трговачка друштва уопште. Према формулацији новијих законодавстава фирма је име, под којим трговац води своје предузеће и којим се служи као потписом¹⁾. Овоме је најзад у најновијим кодификацијама додато још толико, да трговац под својом фирмом може тужити и тужен бити²⁾.

Трговац при вођењу свога предузећа често пута долази у прилику, да закључује послове и о непокретностима, који се евидентирају у земљишним књигама. Како фирма није никакав правни субјект нити назив предузећа, него само трговачко трговачко име, под којим он води своје предузеће, настаје питање, да ли ће се фирма уопште и под којим претпоставкама уносити у земљишну књигу. Ово је питање тим умесније, што фирму допуштају и уређују само трговачки прописи, ма да она долази до изражаја и у земљишнокњижном праву.

За трговачко друштво, код кога се фирма најпре и развила, не може се ово питање ни поставити, јер је фирма једина ознака трговачког друштва без разлике, са каквим се пословима оно занима. Под разним именима не може се трговачко друштво у промету ни јавити, јер је фирма једино име, које код њега долази у обзир.

Но друкчије стоји ствар код трговца појединца, који може у извесним случајевима да води своје предузеће и под фирмом, која се разликује од његовог грађанског имена.

¹⁾ Исп. § 5. срп. т. з., § 10. хрв. т. з., § 11. бос. т. з. и чл. 15. аустр. т. з.

²⁾ Исп. § 17. нем. т. з. од 21. маја 1897. године и § 27. Основе нашег новог трговачког закона.

Појмовно се у таквом случају говори о неистинитој фирми за разлику од истините фирме, која је у сагласности са грађанским именом трговца. Стога се само код трговца појединца јавља питање, да ли се трговчеви правни послови, који се односе на непокретност, могу уписати у земљишну књигу и под његовом неистинитом фирмом. Професор *Стражњицки*, ауторитативни теоретик са хрватског правног подручја, огласио је ово питање за спорно³⁾, ма да се оно са прометног као и са правног гледишта ипак може са успехом да реши.

Да би проблем, који се овде третира, био одређенији, треба питање о упису неистините фирме у земљишну књигу одвојити од питања, може ли трговац под неистинитом фирмом уопште закључивати послове, који се односе на непокретности. Одговор на ово друго питање произлази већ из прометног и правног одређења фирме. Ако је фирма име, под којим трговац води своје предузеће и ако у обим трговачког предузећа улазе у виду акцесорних послова и уговори о непокретностима, јасно је да ће трговац и под неистинитом фирмом моћи да закључује правоваљане послове о непокретностима.

На овај одговор треба надовезати даље питање т. ј. да ли се уговор, који је трговац закључио под својом фирмом, може уписати у земљишну књигу и онда, ако се фирма као неистинита разликује од трговчевог грађанског имена.

У земљишну се књигу уписују непокретности и сви односи, који су са њима у вези. За трговца ће у првом реду бити од важности својина и хипотека, јер су оне од свих односа, који се у земљишну књигу уписују, са трговином највише у вези. То опет значи, да ће се у земљишну књигу уписивати и имена оних трговаца, који су са уписима ове врсте у извесном односу. Начин, на који ће се ови уписи извршити, долази у обзир за промет са непокретностима у јавном као и у државном интересу.

У свом основу земља је извор живота и главни чинилац свих привредних добара. Стога је оправдано, да се тај нарочити положај непокретности у промету и видно обележитим пре, кад се све ствари, које у промет долазе, морају на неки начин индивидуализовати. Код покретности нема у том погледу нарочитих тешкоћа, јер се оне индивидуализују по својој техничкој и морфолошкој природи, у колико се њихов индивидуалитет у промету тражи. Напротив непокретности као предмет промета могу се индивидуализовати само на основу везе са њиховим сопствеником или другим овлашћеним лицем, јер географска индивидуализација није у овом

³⁾ Др. Милорад *Стражњицки*, Предавања из трговачког права, св. I. Загреб 1920.

случају довољна. Дакле јавни интерес тражи од промета, да се непокретности и сва лица, која су са њима у вези, тачно одређују.

У питању, коме лицу извесна непокретност припада, јавља се поред јавног и државни интерес, јер су државу од увек интересовали сопственици земље, која је саставни део њене територије. Инспириране заштитом државног интереса доносиле су кодификације још у 19. веку прописе, по којима иностранци нису могли уопште да стичу непокретности у држави ⁴⁾. Утицајем међународног зближења ово је гледиште током времена ублажено и задржано у том облику све до данас. Тако се у садашњим кодификацијама јавља ограничење стицања непокретности само у погледу пограничне зоне ⁵⁾, а постоји настојање, да се оно оснује и у погледу забрањених зона уопште, где је државни интерес нарочито наглашен.

У кратко погледом на промет са непокретностима постоји изражен јавни и државни интерес, који се у правилу оснивају на начелу материјалне истине. Стога се у земљишном промету јавља интенција, да се са што већом тачношћу установи, каква је извесна непокретност и коме она припада. Пошто се индивидуализација непокретности и лица, која су са њом у вези, сама по себи не може остварити, морао се је основати такав институт, у коме ће се ово на најподеснији начин манифестовати. Према данашњим прометним захтевима то је институт земљишне књиге ⁶⁾.

➔ Пошто је јавни и државни интерес дошао у земљишном промету до изражаја у оснивању земљишних књига, јасно је да ће и ове књиге бити уређене на начин, који овим интересима најбоље одговара. У првом реду морају уписи у земљишну књигу давати тачан и потпун приказ о стању непокретности као и о идентитету лица, која су са њом у извесном правном односу. Овој потпуности и тачности одговара опет захтев, да сви уписи у земљишну књигу буду истинити, јер се јавно поуздање у земљишну књигу може основати само на таквим чињеницама, које одговарају стварности.

Претпоставке за истинитост уписа загарантоване су тиме, што земљишну књигу оснивају и воде лица, у чију се веродостојност поуздавају промет и власт и што се у њу упи-

⁴⁾ Исп. аустр. двор. декрет од 14. I. 1846. бр. 922. затим распис аустр. двор. канцеларије од 12. VIII. 1865. бр. 3105/715. и турски закон од 7. сепхера 1284. (18. јуна 1867), цитиран по делу: *Сиевец-Руинов*, Опћи аустријски грађански законик, Загреб 1899.

⁵⁾ Исп. чл. 342. Фин. зак. 1927/28. годину.

⁶⁾ Узгред треба променути и то, да је оснивању земљишних књига поред општег интереса ишла у прилог и нарочита вредност земље према другим прометним објектима као и стабилност ове вредности у промету.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

сују само такве чињенице, које се у промету сматрају за истините. Тачно је, да поједини уписи у земљишну књигу могу бити и само формално истинити. Али уписи у погледу идентитета непокретности и лица, која су на њој заинтересована, морају се у сваком случају оснивати на начелу материјалне истине. То произлази одатле, што су земљишне књиге као и остали јавни регистри основани управо зато, да се извесне чињенице, које се у њих уносе, евидентирају у тачном просторном и временском идентитету.

На основу тога може се извести закључак, да се у земљишну књигу не може унети упис у корист будућих или неодређених лица, јер би се такав упис противио начелу истинитости, коју јавни и државни интерес у промету са непокретностима тражи. Другим речима то значи, да субјекти, који се уписују у земљишну књигу, морају бити „тачно одређена лица“⁷⁾.

Да би се постављени проблем после ове констатације могао коначно да реши, треба још одговорити на питање да ли је трговац, који се у земљишном промету јавља под неистинитом фирмом, „тачно одређено лице“. Неистинита фирма трговца појединца је обичан пословни псеудоним, који се од сличних имена у социјалном поретку разликује само тиме, што је уређен специјалним законским прописима. Право име трговца појединца у циљу утврђивања његовог идентитета може да буде само његово грађанско име, јер неистинита фирма и поред извесних ограничења у трговачким прописима престава једну произвољну ознаку, на основу које трговац не може никако да буде „тачно одређено лице“. Стога је евидентно, да се неистинита фирма неће моћи употребити као средство личне индивидуализације, каква се у промету са непокретностима обично тражи.

То што неистинита фирма није допуштена у земљишном промету, у неку је руку и природно, јер је овај промет у главном основан на начелима јавног и државног интереса. Али је неистинита фирма највише алтерирана тиме, што се она перхоресцира и у трговачком промету, где је супротно од земљишног промета наглашен приватни интерес.

Такво схватање трговачког промета усвојила су и поједина законодавства те на основу тога формулишу, да трговац појединац мора по правилу унети у фирму своје грађанско име и не сме му додати таквих ознака, које иду на штету личном, стварном, местном, временском или организационом идентитету трговца⁸⁾. Истинитост фирме тражи у правилу и Основа нашег новог трговачког закона, где се изреком забрањује, да се у фирму уносе додаци, који би

⁷⁾ Др. Фердо Чулиновић, Земљишнокњижно право, Београд 1933.

⁸⁾ Арг. из §-а 11. хрв. т. з., §-а 12. бос. т. з. и чл. 16. аустр. т. з.

могли стварати обману у погледу врсте или обима предузећа као и у погледу његовог имаоца⁹⁾). Дакле истинитост фирме тражи се не само у земљишном, него и у трговачком промету.

Истина је да поједине кодификације дозвољавају и употребу неистините фирме. Али то је само нуждан изузетак у случају универзалне или сингуларне сукцесије. Кад се овај изузетак не би признавао, не би се могао афирмовати ни просторни ни временски стабилитет извесног предузећа, чији је круг клијената више овисан од публициитета фирме, него ли од грађанског имена моментаног имаоца предузећа. У трговачким кодификацијама схваћена је дакле истинитост фирме као примарно начело трговачког промета, од кога је начела отступљено само зато, да би се удовољило једном другом исто тако важном трговачком начелу. Ова супротност начела у трговачком промету само је привидна, јер посматра ли се промет у својој суштини, мора се доћи до закључка, да у овом односу нема супротности, већ да се само ради о погрешном правном гледишту, са кога се разне појаве у трговачком промету посматрају. Све се у правној формулацији своди на то, да се изаберу тако подесни критерији, помоћу којих ће се комплекси прометних појава моћи у посматрању синтетички обухватити.

Према томе се у главном може рећи, да је неистинита фирма дозвољена у трговачким кодификацијама као изузетак не због неке прометне потребе, него више зато, да не буде оштећен систем формулације, без кога се једна кодификација не може ни замислити. Дакле из сумарног излагања о трговачком промету и његовој правној формулацији следи само један закључак: Кад се истинитост фирме захтева примарно у трговачком промету, који је претежно приватан, тим више ће она бити потребна у земљишном промету, који је обележен претежно као јавноправан.

Тако се на основу аргументације из начела земљишног и трговачког промета може извести заједнички захтев, да се у земљишну књигу може уписати само истинита фирма. Правно се овај захтев може формулисати као забрана уписивања неистините фирме у земљишну књигу са дејством норме *stricti iuris*.

Питање уписивања неистините фирме у земљишну књигу није ни једна од поменутих кодификација решила непосредно. Исто тако писци и коментатори нашег земљишно-књижног и трговачког права нису нашли за потребно, да ово питање третирају, ма да је оно у промету великих трговинских центара готово свакидашње. Аустријска ауторитативна литература одлучује се додуше за упис истините

⁹⁾ Исп. § 30. Основе нашег новог трговачког закона.

фирме су земљишну књигу, али је пракса у Аустрији стала на супротно гледиште¹⁰⁾, јер је оно за носиоце праксе било у главном и комотније.

Разлоге овим недостацима треба пре свега тражити у несистематском кодификаторском раду, јер ако кодификатори једне правне материје нису довољно упознати са материјом друге правне области, увек ће одатле произаћи било формалне било садржајне несагласности или празнине. На први је поглед чудновато, да толика законодавства не третирају једно тако важно питање земљишног и трговачког промета. Али је с друге стране ово потпуно разумљиво, јер се у „модерном праву“ још није у целости афирмовало схватање, да треба више гледати на захтеве промета, него на „догматска начела“ преживелих правних система, који се као по некој атавистичкој сили одржавају и преносе са једне генерације на другу.

Душан П. Мишић, судија среског суда за град Београд.

ПОСТУПАК ПО ТУЖБАМА ЗБОГ СМЕТАЊА ПОСЕДА (ДРЖАВИНЕ).

(§§ 548—554 гр. п. п.)

Ми смо увек заступали гледиште да сваки законик треба да има свој увод, из кога би се јасно увидела мисао, уопште, законодавчева. Сматрали смо да је то, тако исто, потребно и за сва већа поглавља у њему.

Поред тога, бранили смо и гледиште, да законици морају проћи и кроз руке стручњака у језичким питањима.

Ова становишта нисмо напуштали ни на лањској скупштини Удружења судија Краљевине Југославије.

Недостатци овакве природе примећују се и код нашег Законика о грађ. парничн. поступку, односно у V његовом делу, у поглављу које третира поступак по тужбама због сметања поседа (државине).

Да је било изнето, описно, на уводном месту овога поглавља шта је законодавац хтео са прописима §§ 548—554 г. п. п. ми би имали, ако не баш дефиницију правног института „тужба због сметања поседа“, оно бар његове одсечне линије, што би помогло да се у сваком конкретном случају лако одлучи, да ли посматрани случај подпада под ове законске одредбе. Изрази: сметање, посед, као и многи

¹⁰⁾ Dr. Oskar Pisko, Lehrbuch des österreichischen Handelsrechtes, Wien 1923.

други, нису овде најсрећније употребљени у смислу, који би им се хтело придавати у тим прописима.

При изговору „сметање поседа“ правнику пада на памет одмах ово: објекат који држи неко лице, држи у своје име, материјално остварење намере тога лица да држи тај објекат и, најзад, чињеница — околност — која изазива спречавање материјалног остварења предње жеље — намере.

Из овога би изашло, да је сметање нешто што се налази ван особе која жели да држи објекат у своје име и која ту жељу у спољњем свету манифестује. Другим речима, сви напади управљени првенствено и непошtedно на саму личност која држи (има посед) не би припадали категорији правног института „сметање поседа“, нпр.: узнемиравање, ометање, спречавање и т. д.

Код сметања поседа повређено је, дакле, физичко остварење жеље једног лица да држи неко право или ствар у своје име; и да је та повреда (сметање) дошло од свесног бића.

Тужбом се тражи или заштита или повраћај поседа, — последње стање поседа. Или поседу прети опасност и онда се тужбом тражи заштита или је посед угрожен и онда се посед тужбом повраћа.

Тужба ова брани посед ствари — покретних а и непокретних — као и права.

Право има увек конкретну подлогу. Оно се једино и појављује у материјално-социјалној средини, будући да је право израз значаја, за неку особу, у домену људских вредности, свесно примљених. Стога, како посед права одговара поседу ствари, и није требало нарочито га истицати.

Рок за подношење тужбе је преклузивне природе. 30 дана не сме да прође од дана сазнања (§ 554).

Задочњење тужбе констатује се закључком којим се та тужба одбацује и то по званичној дужности (§ 612).

С обзиром да је предмет оваквих спорова врло значајан по својим последицама — јер изазивају готово увек непосредна објашњавања и разрачунавања парничара, не говорећи о материјалним интересима — то их треба сматрати као хитне и ту чињеницу, при одређивању рокова и рочишта, не губити из вида. Шта више, законодавац налаже — можда и суду и тужиоцу — да овакве предмете треба нарочитим знаком обележити како би што боље пали у очи.

Сметање поседа долази, најчешће, као последица извесног кривичног дела: самовлашћа, утаје, крађе и т.д.

Тај факат не смета да би се могла покренути грађанска тужба због сметања поседа. Само, ми сматрамо, — ако би се у току поступка код грађ. суда установило какво кривично дело и ако би се оно прогањало по званичној дужности, суд је дужан доставити извештај (пријаву) о томе:

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

држ. тужиоцу, док ће се покренуто грађанско питање особено и непосредно расправљати (§ 548).

Тужбом због сметања поседа заштићава се и послужно добро т.ј. добро у чију је корист установљена каква службеност предвиђена у грађанском законнику. Посед објекта протеже се и на користи које проистичу из односа службености једног добра према другом.

И ако би се указала потреба да се спречи што пре какво рушење или зидање, које би радње држаоцу послужног добра нанеле сметње у његовом пуном и слободном искоришћавању права поседа — тужилац може у тужби захтевати да се сходне наредбе од стране суда (судије) издаду које би имале за задатак да појаву чињеница које не могу да се поправе, бар привремено одложе.

Судија ће одмах донети овакве наредбе — вероватно да цени умесност самих захтева — при стављању одлуке за поступак по тужби; другу страну не треба саслушавати — пошто хитност захтева искључује свако одуговлачење.

Извршна власт има овакве наредбе извршивати јер другог начина нема да би се њима могло прибавити остварење (извршење) — § 550.

Расправа истакнутог питања односиће се на стање поседа које је било, непосредно, пре сметања као и на сам факат сметања (узрок — последица). Сва друга питања која би, евентуално, искрснула поводом основа поседа, права поседа, или савесности држаоца, без значаја су при оваквим споровима и имају се искључити из саме расправе.

У тужби се не може поставити ни питање накнаде штете услед сметања поседа — сем накнаде трошкова услед те тужбе.

Као закључак излази, да је онај који држи — поседује — неки објекат у своје име — под претпоставком да је та чињеница доказана — јачи од онога који му ствара сметње приликом употребе државине (видети § 202 г. з.).

Суд се не сме упуштати у основаност фактичне државине тужиоачеве. Довољно је да је показао да је држао и да му је неко на неки начин сметао у поседу и тужилац је добио спор. Јер овај правни институт заштићава право државине, једно (у већини случајева) изводно — дериватно — право, док се изворно (основ) право у опште не расправља. Излази, да је лице, које је на недопуштен начин дошло до какве ствари (или државине само) јаче у праву од онога које му смета. Лице које смета није позвано ни са које стране, да може исправљати повређени правни поредак а најмање да то може чинити у своју корист.

Ми идемо још и даље. Држалац је јачи у праву и од оног лица од кога је спорни објекат одузео без његовог саизвољења, јер по § 16 г. з. своја се права повраћају само

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
посредством државне власти — нико не може да буде себи судија.

Саслушање заинтересованих страна није допуштено. Државина оставља материјални траг у спољњем свету. Када њега нема, тешко се да замислити да је уопште било т.ј. да је неко лице држало објекат у своје име. Како закон заштићава, овде, фактично стање, просто региструје чињеницу која се је одиграла у спољњем свету, изјава парничних страна непотребна је или је чак и излишна — у толико пре, што је ово доказно средство предвиђено у крајњем случају грађ. парн. поступком.

Да би се отклонила каква хитна опасност која би дошла од каквог противправног акта, да би се спречило какво насиље — суд може у току расправе издати једну или више привремених наредби, — ако би се те мере показале као потребне.

Ове се наредбе издају према Закону о обезбеђењу и извршењу. Само, пошто овај закон није ступио на снагу на територији Београдског апелационог суда — то се имају употребити досадањи закони који регулишу одговарајућу материју а према Уводном закону за грађански парн. поступак и Уредби за судски пословник.

Када се закључи расправа по питању, одмах ће се довести закључак (коначни закључак). Тим ће се закључком само привремено уредити фактично питање поседа — повраћај у непосредно пређашње стање; или ће се изрећи привремена мера у погледу забране предвиђене у § 550; или, најзад, тим ће се закључком наложити да се обезбеди накнада штете која би се евентуално могла нанети услед тога што се наставља грађење или што се наставља са рушењем.

Овим решењем не дира се у право да се тужбом тражи посед као и остварење захтева који зависе од овог права.

Разлози коначног закључка треба, укратко, да садрже и стање ствари (опис стања) — историјат овог спорног питања.

Ту ће бити и рок одређен од стране судије за испуњење дужности. Тај рок зависи од појединог случаја.

Против оваквог закључка може се само употребити рекурс — није допуштен рекурс против одлуке другостепеног суда у споровима због сметања поседа (§ 612).

Тако исто, није допуштена тужба за обнову спора а није допуштено ни тражење да се спор поврати у пређашње стање (један осетан недостатак).

Има места рекурсу при поступку због сметања поседа када суд није допустио да се поведе поступак или, ако је поступак одпочео, суд је спречио да се он настави.

Није допуштен, најзад, засебан рекурс против осталих судских закључења који се донесу у току поступка нити против привремених наредби.

Ти се рекурси спајају са рекурсом изјављеним на коначни закључак.

Ако се не би извршењем коначног закључка дирало у привремене мере, донете у току поступка, онда ће првостепени судија, по свом нахођењу, одлучити, да ли те наредбе имају остати на снази док се не донесе одлука по рекурсу или се имају укинути пре него се донесе виша одлука.

Ник. М. Гајић, шеф одсека за забране Управе Гр. Београда.

О КАУЦИЈИ ПРИЛИКОМ ЈАВНИХ ПРОДАЈА.

Низ формалности, који се мора испунити код извршне власти од момента пријема једне пресуде ради извршења, па до продаје, врло је дугачак. Тај низ садржи и такве формалности, чије ма и делимично неиспуњење, повлачи ништавност продаје. Ми овде нећемо и неможемо говорити о свима тим формалностима пре свега због тога, што нам простор чланка то не дозвољава, а после тога, и, у главном, због тога, што су те формалности, неиспуњење којих повлачи ништавност продаје, скоро опште познате интересентима, ма да се, неке од њих, неједнако примењују.

Задржаћемо се само на оним формалностима, које проистичу из правила прописаних у § 479. г. с. п. и које се тичу тога, који лицитанти код продаје непокретног имања, морају положити кауцију а који не, а то због тога што се ови прописи још и дан-дањи неједнако примењују код извршних власти.

Законски текст § 479. г. с. п. гласи:

„На јавној продаји може се сваки надметати, осим малолетника, презадуженог, распикуће, чиновника који продају врши, и онога чије се имање продаје. Но сваки надметач дужан је у напред, у име кауције да положи при продаји непокретности, и по оних, које се у селу и сеоским атарима налазе, по 5%, а за оне, које се у варошима, варошицама и атарима ових налазе, по 10% од процене вредности добра, које се продаје, и које хоће да лицитира.

Кауција се даје или у готовом новцу или у сигурним папирима, или у сигурној залози покретних ствари или непокретног имања.

Од давања кауције ослобођавају се само интабулантни и неинтабулисани повериоци, за чији је рачун непокретно имање узето у попис, и то, ако и у колико њихове тражбине са интересом, по одбитку претходених пречих тражбина, не прелазе процену дотичног имања у време продаје“.

Иако су напред прописана правила — бар што се нас тиче — јасна и разумљива, ипак је било разних тумачења,

па чак и врло контрадикторних, што је — како напред рекосмо — проузроковало неједнако примењивање — разуме се — имала за последицу ништавност продаје, проузроковала штету повериоцу, врло често и дужнику, навукла одговорност извршиоцу, а била и од штете администрацији у опште, због траћења времена. Тако је било случајева, да извршни органи при неколико продаја, незнајући се снаћи у сукобу између повериоца заложних и хирограферних, и осталих лицитаната, — нареде, да не дозвољавају никоме да лицитира без кауције, па био он интабулант или не, мислећи да ће тако, ако ништа друго, а оно бар избећи одговорност због неправилног рада.

Међутим то је груба повреда права интабуланата, и неинтабулисаних поверилаца, који су продају тражили, која може бити и од штетних последица по дужника, јер се одбијају озбиљни купци чије би учешће често пута повећало куповну цену, а који, знајући да имају право да лицитирају и без кауције, не спреме новац за ову, те тако нису у могућности да узму учешћа у истој. По тужби ових интересаната продаје су ништене, наравно.

Ми законски текст последњег става § 479. г. с. п. тумачимо, тако смо га и примењивали, да, — ако је на пример имање које је оглашено за продају, процењено 100.000 динара, па на истом постоје два интабуланта, један рецимо, са тражбином од 50.000 динара, други од 40.000 динара, и један трећи неинтабулисани повериоц, али који је извршење продаје тражио, са 10.000 динара тражбине, — ни један од њих није дужан положити кауцију, већ да и без полагања ове имају право лицитирати, а то због тога, што прва двојица имају потраживања, из имања које се продаје и које им служи као залога, која далеко премашује суму која се на име кауције тражи, и која би изнела рачунајући по 10%, 10.000 динара, а то је опет таман толико колико у овом нашем напред истакнутом примеру, потражује неинтабулисани повериоц који је продају тражио, па би према томе и он од давања кауције имао бити ослобођен, јер му залога коју има својим потраживањем из имања, чију је продају тражио, и које жели да лицитира, служи као гаранција, као кауција, коју би имао положити у случају да није у једном од напред побројаних положаја. За случај, да би овај последњи потраживао мање од 10.000 динара, рецимо да потражује само 5.000 динара, — он би онда имао да плати кауцију на ону разлику до укупног износа кауције: $10.000 - 5.000 = 5.000$ дин., ако жели да лицитира, иначе би био одбијен.

Зашто се овако поступа односно зашто је законодавац тако наредио? Одговор ће се наћи у томе, што је намера законодавцу свакако било, да се на лицитацију пусте само озбиљни лицитанти који стварно желе, да, не само купе

имање које лицитирају, него да, колико толико пруже гаранцију да ће га стварно и платити, па иако не плате, да ће се штета и трошкови новом продајом моћи из кауције подмирити, ако их буде било.

У случају да тражбина двају интабулисаних поверилаца у напред постављеном примеру, износе 100.000.— динара, колика је и процена имања одређеног за продају, — онда би неинтабулисани повериоц који је продају тражио, имао да плати сву кауцију, *јер његова тражбина прелази процену имања* које се продаје; он у том случају нема никакве залоге у томе имању, *јер је залога исцрпљена одбијањем претходећих, пречих тражбина*, прве двојице интабулисаних повериоца који потражују 100.000 дин., а имање по процени таман толико и вреди, па за остале повериоце не остаје никаква залога.

Ако би пак тражбина двојице интабулисаних повериоца износила 95.000.— динара, онда би неинтабулисани повериоц који је продају тражио за наплату 10.000.— динара — имао залоге у имању за 5.000.— динара, па би имао да плати још 5.000.— динара на име кауције ако хоће да лицитира, иначе би имао бити одбијен.

Да је ово тачно, види се из законог текста, става III § 479. г. с. п. који смо напред цитирали, и који наређује, *да се кауција може дати и у сигурној залози* покретних ствари или непокретног имања. Па како у напред постављеном примеру неинтабулисани повериоц, који је продају тражио, не би имао сигурну залогу, јер оно у процењеном имању претставља вредност од 5.000.— динара, а кауција износи 10.000.— динара, — то би он разлику од 5.000.— дин. као што видимо, морао положити, ако хоће да лицитира.

Овако би се имало поступити и са интабулантима, и неинтабулисаним повериоцима који су продају тражили апсолутно, само ако и у колико њихове тражбине са интересом, по одбитку претходећих пречих тражбина прелазе, односно не прелазе процену имања које се продаје.

Да видимо сада како стоји ствар по новом Закону о извршењу и обезбеђењу, чије одредбе, које се односе на полагање кауције при јавним продајама непокретних добара, још нису ступиле на снагу, али које ће ускоро, још данасутра, ступити у живот, јер се неке одредбе овог закона — као што нам је познато, већ примењују.

По овом закону, изгледа, остављено је суду, да према стању ствари процењује, да ли ће интабуланта и неинтабулисаних повериоца који су продају тражили, ослободити од давања кауције, или не.

Текст новог закона о извршењу и обезбеђењу — § 116. — који још није ступио на снагу, гласи:

1) „Ако суд по предлогу не нареди што друго, јамчевина коју морају да положе понудиоци, износиће барем десети део утврђене вредности земљишта и његовог припатка.

2) Јамчевина се полаже у готову новцу или у папирима од вредности, који су по постојећим нарочитим прописима погодни за улагање новца сирочади, а по курсној вредности на дан полагања, али ни у ком случају по оној која би била изнад номиналне вредности.

3) У дражбеним условима, може се судија, који ће водити дражбено рочиште, овластити, да може од полагања јамчевине ослободити тражиоца извршења и веровника, чије су тражбине залогом обезбеђене, у колико би њихове тражбине по првенственом реду биле покривене најнижом прихватљивом понудом.

4) Држава као понутилац ослобођена је од давања јамчевине“.

Као што се из предњег законог текста види, суд може, али то не значи да и мора ослободити напред именоване од давања кауције за имање које се продаје и које желе да лицитирају, и то у том случају само, ако су њихове тражбине залогом обезбеђене, и у колико би та тражбина по првенственом реду, била покривена најниже прихватљивом понудом.

По § 119. поменутог закона, ова најниже прихватљива понуда, најнижа цена по којој се имање може продати на јавној лицитацији, — износи код кућа једну половину, а код пољопривредних добара и земљишта, две трећине утврђене вредности, с тим да суд може овај износ и повећати.

Према томе произлази, да би од давања кауције могли бити ослобођени само они интабуланти и неинтабулисани повериоци који с обзиром на процену имања имају залог, која је по првенственом реду равна бар половини односно двома трећинама процењеног имања које желе да лицитирају, иначе на лицитирање не би имали право.

АДМИНИСТРАТИВНА ПРАКСА

ЈЕДАН ПРИМЕР РЪАВЕ ПРИМЕНЕ ЗАКОНА

— Из праксе Државнога савета —

И редовни и управни судови, кад примењују законе, могу да погреше и то из двојаког разлога. Или је закон нејасан, па је суд у неизвесности о правом смислу и значају законскога прописа који допушта разнолика тумачења. У таквом случају суд је дужан да се одлучи било за једно, било за друго тумачење закона, па се може десити, да суд усвоји оно тумачење, које није правилно и које не одговара нити намери законодавца нити природи правнога односа који је у питању. На другој месту може да се деси, да суд погрешно примени један закон зато, што чланови суда нису умели да схвате прави смисао дотичнога законскога прописа. Истина, претпоставка је да су судије правнички добро спремљени и да познају законе и законске прописе, али ова претпоставка не одговара увек стварности, и то баш код највишега управнога суда, код Државнога савета. Чланови Државнога савета не морају, по закону, бити правници, а међутим они су позвани да у последњој инстанци расправљају о субјективним јавним правима грађана. Отуда се може десити, да Државни савет донесе једну одлуку у пуноме уверењу, да та одлука одговара законским прописима, а да међутим стварно закон буде погрешно примењен и то зато што га примењују лица без стручне и систематске правничке спреме. Незгода која отуда проистиче у толико је тежа у случају Државнога савета, што Државни савет расматра решења и одлуке министара, по тужбама приватних лица, а министри приликом доношења својих решења врло често тумаче закон на један начин који не одговара правој смислу ни тексту закона. Министри то чине или у жељи да даду превагу државним интересима које они штите, или пак зато, што сами често пута нису правници да би могли сигурно проникнути у прави смисао и значај једне правне одредбе. И кад министар, који доноси решење, није по струци правник, онда је врло незгодно што његово решење, са законске стране, расматра један врховни управни суд, у којему седе и неправници, а то је нарочито незгодно зато, што је одлука Државнога Савета коначна, и противу те одлуке нема могућности за употребу правнога средства. Кад се има на уму о каквим крупним интересима и правима доноси одлуке Државни савет, онда се може замислити од каквих катастрофалних последица може да буде једна одлука Државног савета која не би била на закону основана.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

* * *

Ја желим овде да прикажем једну одлуку Државнога савета која по мојем схватању није на закону основана а која дубоко задире у интересе приватних грађана. Ствар се тиче примене закона о исплати ратне штете од 28 новембра 1922 године. Тај закон је донет у времену када сам ја био Министар правде па могу рећи, да за одредбе тога закона у неколико носим и ја одговорност, пошто сам ја тај закон био израдио, па га по одлуци Министарског савета и на основу Краљевог овлашћења поднео Народној скупштини на решавање. Приликом претреса закона у скупштинском одбору и самоме пленуму јасно се оцртала жеља Народне скупштине, да се код питања о исплати ратне штете као и код питања набавака на рачун репарација, које су у вези са ратном штетом, да се код тих питања на неки начин ограничи надлежни министар и да се његово деловање уоквири у чврста правила тако, да не би било ни пристрасности ни једностраности приликом примене оваквога једнога закона, који задире у материјалне интересе и грађана и државе. При истраживању путева и начина, како да се ограничи министрова власт и да се обезбеди објективна примена закона о исплати ратне штете, Народна скупштина сложила се са владом у томе, да је најбољи пут да се ово питање издвоји и одузме из чисто бирократских руку и да се повери једном нарочитом, више мање самосталном телу, које би се формирало при Министарству правде, — односно при Министарству финансија, пошто је питање штете пренето у надлежност Министарства финансија, — а које би тело имало да уређује и расправља сва питања из области ратне штете. То је тело названо Одбор за ратну штету и оно је законом оглашено као надлежно за расправу појединих питања у вези са исплатом ратне штете.

Закон је стао на гледиште, да одлуке одбора за ратну штету треба у начелу да буду коначне и извршне, јер се само тим путем може обезбедити објективно расправљање и решавање као и отклонити недопуштени утицај министра односно министрових органа, као и сваки утицај парламентарних или партиских кругова. С тога разлога прописано је као основно начело у члану 12 Закона о исплати ратне штете, да су одлуке Одбора за ратну штету извршне. Али ја сам, као Министар правде, одмах скренуо пажњу, да је са гледишта управне организације власти као и са гледишта врло крупних интереса и приватних грађана и саме државе, врло незгодно, да се остави Одбору за ратну штету оваква једна неограничена власт и у оним питањима која су законским прописима уређена. Код тих питања Одбор за ратну штету дужан је стриктно да примени закон, и он ту не сме да се обзире ни на какве друге интересе него само на закон

и законску наредбу. Код других пак питања, која нису законом изречно уређена и која се тичу фактичне примене закона и додељивања накнаде штете и репарација, ту је Одбор за ратну штету као једно више мање стручно тело имао да одлучује по својем нахођењу, и по обзирима правичности и целисходности. Код ових последњих питања може се дакле с правом очекивати, да ће Одбор за ратну штету, састављен од представника и привредних кругова и разних других интереса, умети да доноси одлуке које су најбоље и најцелисходније, па је онда и логично и разумљиво, да те одлуке буду оглашене за извршне, и да се не допусти надлежном министру нити икоме другоме, да врши контролу или какву исправку дотичних одлука. Али код оних првих питања ствар стоји сасвим друкчије. То су питања законске примене, и ту се не може очекивати од чланова Одбора за ратну штету, који нису обучени закону и законским прописима, да ће они увек погодити прави смисао закона. Код тих питања неопходно је потребно, да се установи једна инстанца која ће моћи да разматра одлуке Одбора за ратну штету и која ће у оним случајевима где те одлуке нису на закону основане, моћи да их задржи од извршења, односно да их измени и прилагоди закону.

Скупштински одбор разумео је и схватио ово моје излагање али никако није хтео да отступи од принципа аутономије Одбора за ратну штету бојећи се да не да министру сувише велику власт. Онда смо нашли једно средње решење у томе смислу, да је задржана у чл. 12 Закона о ратној штети одредба да су одлуке одбора за ратну штету извршне, али је остављено Министру правде да он приликом доношења правилника за извршење Закона о исплати ратне штете предвиди право надлежнога министра, Министра правде односно Министра финансија, да може задржати од извршења оне одлуке Одбора за ратну штету, које би вређале извесан законски пропис, т. ј. које не би биле на закону основане. Ја сам израдио тај правилник који је објављен 11 маја 1923 године, и као Министар правде ја сам остао тачно у границама оног споразума који је био постигнут са Скупштинским одбором. Као Министар правде ја сам у правилнику за извршење закона о исплати ратне штете предвидео право министра правде, да задржи од извршења само оне одлуке Одбора за ратну штету које не би биле на закону основане, т. ј. које би одлуке биле противне извесном законском пропису, било да се том одлуком вређа неки јавни или неки приватни правни интерес, или какво право. У оним пак случајевима, где се једном одлуком Одбора за ратну штету не би вређало никакво право нити какав правни пропис, у тим одлукама министар нема шта да каже и он такве одлуке не може задржати од извршења. Тако, на

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

пример, ако се обрате молбом за набавку репарација три оштећене фирме, па Одбор за ратну штету одобри само једној фирми право на набавку, а другим фирмама то не одобри, оваква одлука Одбора за ратну штету извршна је и противу ње не може се употребити никакво правно сретство. Министар правде не може по жалби оних двеју фирми задржати наведену одлуку Одбора за ратну штету од извршења, јер том одлуком није повређен никакав законски пропис. Али, ако Одбор за ратну штету једноме лицу, које је добило, репарације, нареди, да то лице плати репарације 60% у готовом а 40% да му се обрачуна од признате му ратне штете, таква једна одлука, пошто је противна законском пропису по коме свако оштећено лице има право да му се добивене репарације обрачунају са 50% од учињене му штете, подлежи разматрању, са законске стране, Министра правде, и Министар правде односно Министар финансија може такву одлуку задржати од извршења, т. ј. изменити је или поништити, и упутити Одбору за ратну штету да своју одлуку саобрази закону. Овакав један поступак при решавању свих односа у погледу ратне штете потпуно је задовољио како захтев Народне скупштине да се ти послови решавају објективно и слободно од свакога утицања и од сваке пристрасности, тако и захтев који проистиче из основнога начела, да све одлуке државних власти морају бити на закону основане. Чим би једна одлука Одбора за ратну штету била у супротности са којим законским прописом, такву одлуку надлежни министар може да поништи као незакониту, и да упути Одбор за ратну штету, да он донесе другу одлуку, у складу са законским прописима. Ако пак одлука Одбора за ратну штету није у противности са законом, ако је она дакле на закону основана, надлежни министар нема право да ту одлуку мења нити да је задржава од извршења, ни по својој иницијативи ни по жалби трећих лица, без обзира на то, да ли се у погледу целисходности и умесности те одлуке министар слаже или не слаже са Одбором за ратну штету. Као што се види, систем предвиђен чл. 12 закона о исплати ратне штете и чл. 9 Правилника за извршење закона о исплати ратне штете јасан је и одређен, и не би требало да буде никакве пометње при његовој примени и при расправљању појединих питања и односа насталих по закону о ратној штети.

Међутим у пракси се десило да је Државни савет сасвим друкчије и сасвим погрешно применио ове законске прописе. Државни савет својим решењем од 2 јануара 1931 год. бр. 35401/30, у спору Благоја Јоцића индустријалца из Београда противу Министра финансија, због решења Одбора за ратну штету од 15 маја 1930 год. бр. 49754/29, сасвим је друкчије протумачио пропис чл. 12 закона о ратној штети

и пропис чл. 9 правилника за извршење тога закона. Државни савет се нарочито задржао на пропису чл. 9 правилника па се није упуштао ни у какво дубље испитивање смисла и значаја ове законске одредбе, него се задржао једино на такозваном граматичком тумачењу закона, па је зато и пао у заблуду и погрешку која наноси крупне штете приватним лицима.

У чл. 9 правилника стоји да министар *може задржати* од извршења једну одлуку Одбора за ратну штету ако та одлука није на закону основана. Државни савет се ухватио за речи: „*може задржати*“, па је дошао на оригиналну идеју да се овим речима даје министру једно дискреционарно право, да он по својем слободном нахођењу има да цени, хоће ли одлуку Одбора за ратну штету задржати од извршења или не. Док је у чл. 9 правилника тежиште законског прописа у ономе ставу који говори о *незаконској* одлуци Одбора за ратну штету, и док се по смислу ове одредбе и по јасној намери законодавца има испитивати само то, да ли је одредба законита или није законита, да би министар имао право такву једну одлуку да одобри, односно да поништи, дотле је Државни савет стао на чудновато гледиште да је цело тежиште прописа чл. 9 Правилника у оној речи „*може*“, па је отуда извео даљи закључак: да се овде ради о једном дискреционарном праву министра, које право министар може сасвим арбитрерно, па чак и самовољно да употребљује или неупотребљује, како је њему воља. Стојећи на овоме гледишту Државни савет је закључио даље, да се ради о једном дискреционарном праву министровом, и кад министар неће да задржи од извршења једну незакониту одлуку Одбора за ратну штету, таква одлука министрова је коначна, и против те одлуке нема места тужби код Државног савета. Ево како гласи дословно одлука Државног савета по овом питању:

Према чл. 9 Правилника за извршење закона о исплати ратне штете, Министар правде (односно Министар финансија), као надзорна власт управе за ратну штету, може задржати од извршења одлуку управину која не би била на закону основана. А кад је овим прописом Министру *дашо само право* да управину одлуку која није на закону основана, задржи од извршења, онда значи да за министра *не постоји обавеза* да по тражењу појединца, одлуку Управину задржи од извршења. Непостојање пак овакве обавезе за министра значи да за појединца опет не постоји право на задржавање једне управине одлуке. Према томе, кад министар једну одлуку не задржи од извршења, он тиме појединцу не вређа неко право које би му по закону припадало. А због тога што се појединцу актом министровим којим је овај одбио да одлуку управе за ратну штету задржи од извршења, не вређа никакво његово законско право, појединац нема право тужбе противу таквога акта, у смислу чл. 15 Закона о Државном савету и Управним судовима“.

Ја сам дословно навео цео текст ове одлуке Државнога савета по којој је Државни савет одбацио тужбу којом се тражи поништај једне незаконите одлуке Одбора за ратну

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

штету по томе основу, што Државни савет сматра, да је министру дато право да он по својој вољи одобрава или поништава одлуке Одбора за ратну штету. Ја се чудим како је Државни савет могао да конструише овакво једно мишљење и да се задржи само на једној јединој речи из целог прописа чл. 9 Правилника о исплати ратне штете, кад се зна, да законе треба разумно тумачити и да једну законску одредбу треба схватити у њеној целини, па истраживати шта се њоме хтело и шта је воља законодавчева, у вези са природом и са особинама онога правнога односа који је у питању. Гледиште Државнога савета доводи до тога немогућнога решења, да Министар финансија има слободу да поништава *законите* одлуке Одбора за ратну штету, а с друге стране да одобрава *незаконите* одлуке тога Одбора. Немогуће је објаснити, како је Државни савет могао претпоставити, да ће једна Народна скупштина дати министру овакво једно овлашћење које се граничи са правом самовољом. А још је теже замислити да је Народна Скупштина хтела одобрити министру, да он по своме нахођењу поништава законите и исправне одлуке Одбора за ратну штету, а да извршује оне одлуке које су скроз незаконите. Наше народне скупштине нису увек брижљиве при доношењу законских прописа, али је Државни савет ипак отишао сувише далеко са оваквом једном претпоставком, која је немогућа у једној правној земљи. Не може се замислити да би икоја Народна скупштина овакво једно право изречно дала министру, а ја сам напред навео, да је баш обратно жеља и намера Народне скупштине била, да се у опште искључи утицај Министров, па је тај утицај, ипак, примљен за онај случај где би Одбор за ратну штету повредио закон. У таквим случајевима морало би се дати право Министру финансија, да он задржи од извршења једну одлуку Одбора за ратну штету, али је министар дужан да образложи своје решење и да наведе оне законске прописе који су повређени и због којих он одлуку поништава. Како се онда ради о примени закона и о законским правима, у свима тим случајевима одлука Министрова, било да се тиче поништаја Одборске одлуке било њенога оснажења, подлежи расматрању Државног савета по тужби заинтересованих лица. О неком дискреционарном праву Министровом код питања законитости или незаконитости одлука, не може у опште бити речи, јер се дискреционарна власт даје Министру у сасвим другим случајевима, где се штите извесни јавни интереси и где дотични однос није у напред регулисан законом.

Као што се види из овога излагања, решење Државнога савета од 2 јануара 1931 год. бр. 35401/30 не може се по закону одржати. Тим решењем Државни савет одбио је да додели правду једном лицу, које је поднело тужбу Држав-

ном савету, тврдећи, да му је једно његово право које по закону постоји, погажено министровом одлуком. Како је одлука Државног савета коначна и како нема изгледа да ће Државни савет добровољно хтети да одустане од једне своје назакопите праксе, то би било потребно, у интересу грађана и у циљу заштите закона, да се путем аутентичнога законодавнога тумачења члана 12 закона о исплати ратне штете и члана 9 правилника даде обавештење и објашњење, да ти прописи не остављају права грађана слободној оцени Министра финансија, него баш на против, да је тим прописима циљ, да грађанима пружи заштиту од једне незаконите одлуке Одбора за ратну штету, и да према томе постоји право грађана и да траже од министра, да задржи од извршења једну незакониту одлуку Одбора за ратну штету и да, ако их министар не задовољи, путем тужбе код Државног савета траже заштиту својега права. Одлука Државног савета имала би коначно да реши питање о законитости односно незаконитости решења Одбора за ратну штету.

Др. Лазар Марковић
Министар правде у пензији

СУДСКА ПРАКСА

КРИВИЧНО ПРАВОСУЂЕ

Један случај из суд. праксе о томе ко је надлежан да разматра по призиву пресуде донете од стране судије појединца, по штампарским кривицама.

Окружни Суд донео је пресуду противу Н. Н. због дела из чл. 29. Зак. о штампи, којом је Н. Н. ослободио од оптужбе у смислу § 280. Крив. суд. поступка. На ову пресуду изјавио је призив заступник приватног тужиоца. По изјављеном призиву предмет је упућен Апелационом суду на разматрање и пресуђење.

Апелациони суд вратио је Окружном суду сва акта кривице са следећим разлозима:

„По члану 10. од. I бр. 1. Закона којим се уводи у живот нови Крив. суд. поступак прописано је, да прописи по закону о штампи остају и даље у важности. Па како се по чл. 90. Зак. о штампи предвиђа, да се противу решења и пресуда нижег суда може изјавити жалба или незадовољство према надлежности, то Београдски Апелациони суд налази, да није надлежан за разматрање овог предмета, већ Касациони суд с обзиром на прописе старог Крив. суд. поступка — §§ 257. и 272. крив. суд. пост. коме сва акта послати.“

Окружни суд поступио је по овим примедбама Апелационог суда и предмет упутио Касационом суду на расматрање и решење, но Касациони суд је, по саслушању Врховног Државног тужиоштва, изрекао ово решење:

„Да Касациони суд по § 13. у вези §§ 12. бр. 3. и 390. од II с.к.п. није надлежан за одлучивање по изјављеном правном леку и списе вратити Окружном суду да их достави Апелационом суду са разлога: Из списка ове кривице види се да је пресуду по овом оптужењу донео судија појединац при Окружном суду..... а по од. I § 390. крив. суд. пост. против пресуде судије појединца допуштен је позив, па како је у овом случају изјављен позив против пресуде судије појединца, то је у смислу тач. 3. § 12. у в. од. II § 390. крив. суд. пост. за решавање овог позива, надлежан Апелациони суд.

Не стоји разлог Апелационог суда да је за расматрање овог предмета надлежан Касациони суд с обзиром на прописе §§ 257. и 272. ст. крив. поступка. Ово с тога што су прописи старог кривичног поступка према члану 9. уводног закона којим се уводи у живот Кривични законик, Законик о кривичном судском поступку..... престали да важе још 1. априла 1931. год., на подручју Београдског Апелационог суда када је за ово подручје према чл. 1. зак. о измени закона, којима се уводи у живот Кривични законик..... ступио на снагу нови Судски кривични поступак. А то што су по чл. 10. тач. I пом. уводног закона остали у важности прописи о кривичном поступку по закону о штампи од 6. августа 1925. год., не значи да су остале у важности одредбе старог Крив. суд. пост., већ само одредбе поступка које су предвиђене у самом закону о штампи, закон о штампи у погледу надлежности за расматрање одлуке нижих судова предвиђа само у II од. чл. 48. надлежност Апелационог суда за расматрање решења о стављању под суд а у чл. 90. само вели, да се жалбе и незадовољства против решења и пресуда нижих судова изјављују вишем суду према надлежности, не говорећи који је то виши суд. Према томе тај виши суд одређује Закон о крив. суд. пост. чије одредбе према чл. 95. зак. о штампи остају у свему у важности у колико закон о штампи није што изрично друкче наредио, али то не могу бити одредбе Закона о крив. суд. пост. који је некад важио, него закон који је сада у важности на који се упућује чл. 95. зак. о штампи. На то нема никаквог утицаја што је у чл. 90. зак. о штампи употребљена реч незадовољство, који правни лек садашњи крив. суд. пост. не предвиђа.

Правна природа правних лекова одређује се по њиховој садржини а не по називу, — 2. став. II од. § 325. крив. суд. пост. а саобразно сада важећем крив. суд. поступку. Са ових разлога Касациони суд је донео своју одлуку цитирану у диспозитиву овог решења“.

Душан Банић

судија окружног суда за град Београд

МЕЂУНАРОДНО-ПРАВНА ХРОНИКА

БАЛКАНСКИ ПАКТ

Преставници Југославије, Грчке, Румуније и Турске потписали су у Атини 9. фебруара 1934. год. Пакт балканског споразума, који према дневним листовима, текстuelно гласи:

*Његово Величанство Краљ Југославије,
Прешедник Јелинске Републике,
Његово Величанство Краљ Румуније и
Прешедник Турске Републике,*

У жељи да допринесу учвршћивању мира на Балкану, надахнути духом споразума и концилиације којим се руководило при

изради Бријан-Келоговог Пакта и одлука Скупишине Друштва народа усвојених с њим у вези, чврсто решени да осигурају поштовање већ постојећих уговорних обавеза и одржање шеришорјалног поретка данас утврђеног на Балкану, одлучили су да закључе Пакт Балканског Споразума и у том су циљу наименовали као своје Пуномоћнике, и то:

Његово Величанство Краљ Југославије: Његову Екселенцију Господина Богољуба Јевшића, Министра Иностраних Послова;

Прешедник Грчке Републике: Његову Екселенцију Господина Деметра Максимоса, Министра Иностраних Послова;

Његово Величанство Краљ Румуније: Његову Екселенцију Господина Николу Тишулеска, Министра Иностраних Послова;

Прешедник Турске Републике: Његову Екселенцију Господина Тевфик Руиди-Беја, Министра Иностраних Послова, који су, пошто су измењали своја пуномоћја и нашли их у доброј и прописној форми, уговорили ово:

Члан 1. Југославија, Грчка, Румунија и Турска гарантују узајамно безбедност свих својих балканских граница.

Члан 2. Високе Стране Уговорнице, обавезују се да ће се договарати о мерама које ће предузимати у случајевима у којима би могли бити тангирани њихови интереси дефинисани овим споразумом.

Оне се обавезују да неће предузимати никакву политичку акцију ни према којој другој балканској држави непотписници овог споразума пре но што прешходно измењају своја мишљења, и да неће узимати на себе никакве политичке обавезе ни према којој другој балканској држави без пристанка осталих Страна Уговорница.

Члан 3. Овај споразум ступа на снагу кад га потпишу све Силе Уговорнице и биће ратификован што је пре могуће. Он ће бити отворен свим осталим балканским Силама, чији ће приступ бити предмет благонаклоног проучавања од стране Страна Уговорница и постати пуноважан чим ошале државе потписнице нотификују своју сагласност.

У потврду чега су напред именовани Пуномоћници потписали овај Пакт.

Рађено у Атини, деветог фебруара хиљаду девеш сто шридесет четврте, у четири примерка, од којих је по један предаш свакој Високој Страни Уговорници.

Б. Д. Јевшић с. р.

Н. Тишулеско с. р.

Д. Максимос с. р.

Др. Т. Руиди с. р.

Пакт Балканског Споразума, као један од најзначајних актова потписаних од сила у последње време, биће предмет нарочите студије у једном од наредних бројева Б р а н и ч а. За сада само да приметимо, да Пакт санкционише правило: Балкан балканским народима, да је отворен приступу и друге две државе са Балкана: Бугарској и Албанији и да је закључен на неограничено време.

Пакт је балкански а) јер њиме силе потписнице гарантују узајамно безбедност свих својих балканских граница, б) јер њиме силе потписнице узимају обавезу да се претходно споразумеју — договоре о мерама које ће предузимати у случајевима у којима би могли бити тангирани њихови интереси дефинисани пом. споразумом, в) јер њиме силе потписнице узимају обавезу да неће предузимати никакву акцију према силама са Балкана непотписницама овог споразума пре претходне узајамне измене мишљења и г) јер изрично тврде да неће узимати никакве политичке обавезе према силама непотписницама овог Пакта са Балкана без пристанка осталих сила уговорница.

Уводне одредбе Пакта изражавају три принципа: а) жељу сила потписница да допринесу усавршавању мира на Балкану, б) изричну изјаву да Пакт не излази изван оквира Келог-Бријановог Пакта и одлука Друштва Народа усвојених с њим у вези и в) чврсту решеност сила потписница да осигурају поштовање већ постојећих уговорних обавеза и одржање територијалног поретка данас утврђеног на Балкану.

Овај Пакт је од првокласног значаја по нашу земљу. Он јој пружа нове могућности за рад на консолидацији мира на Балкану и у Средњој Европи и ставља у изглед нову акцију и нове перспективе, првенствено финансијске и економске природе, између сила потписница. У исто време јасно означава жељу балканских народа да им се у њихове односе нико са старане не меша. Они хоће сами своју кућу да уреде.

Сваки присталица мирољубивих метода поздравља овај Пакт као нужну историску неминовност. Најлогичније је да балкански народи, после покушаја решења својих узајамних питања путем оружја, пођу путем мира и узајамног споразума, који разум налаже.

Др. Видан О. Благојевић
адвокат

ПРИКАЗИ:

Др. Илија А. Пржић, доцент Универзитета:

Заштита мањина, докторска дисертација. Пишчево издање потпомогнуто од Југословенског удружења за међународно право. На продаји у књижари Геце Кона. Београд, 1933, стр. 328.

Ново међународно право, расправе и чланци. Издање Издавачког и књижарског предузећа Геца Кон А. Д. Београд, 1934, стр. 290.

Државно и међународно право, приступно предавање на Правном факултету београдског Универзитета, Београд, 1934. Библиотека Југословенског удружења за међународно право. Бр. IX. стр. 24.

Три значајна дела, изашла убрзо једно за другим под горњим насловима, везана су за име г. *Др. Илије А. Пржића*. Њихова појава најбоље потврђује опште мишљење, које је и г. *Др. Милеша Новаковић*, проф. Универзитета потврдио на почетку приступног предавања г. *Др. Пржића*, да је г. *Др. Пржић* један од најплоднијих млађих правних писаца. Готово сваки број Архива или кога другог часописа садржи по којој студију, расправу или чланак пишчев. Његове хронике, преглед међународних догађаја, гледане кроз правничке очи, престављају најзначајнији прилог наше правне науке о развоју међународних односа и међународног права у опште после рата, јер се г. *Др. Пржић* с правом сматра великим стручњаком у овој области права. Тај његов дугогодишњи рад, везан положајем асистента Универзитета, довео га је са пуно права на универзитетску катедру. Тиме му је дато

признање за његов досадашњи рад а у исто време пружена му је и нова прилика, за нова развијања и усавршавања.

Прво дело посвећено *Заштити мањина*, јесте плод дугогодишњег пишевог рада на овом питању. Оно га прати од онога тренутка, кад је као студент права награђен Краљевом наградом за тему о заштити мањина. У њој је представљена огромна пишева ерудиција, сконцентрисан сав његов рад на овом питању, сажета сва његова опажања. Кроз ово дело заштита мањина пролази кроз све своје фазе, почев од идеја које су му претходиле — принципа народности — па преко историског развоја мањинског питања и питања мањина у току Светског рата и на Конференцији мира, да нас писац затим упозна са изворима права мањина — многобројним међународним билатералним и мултилатералним актovima, па да нам говори о најтежој партији, појму мањина, и да своја излагања заврши правима и дужностима мањина и њиховим међународним гаранцијама.

Ово дело, које је Правни факултет примио као пишеву докторску дисертацију, донело је г. *Др. Пржићу* докторску титулу. Јавност је пак дело ово симпатично примила, о чему сведоче многобројни стручни прикази, сви повољни по писца.

Друга књига — *Ново међународно право* — јесте збирка пишевих расправа и чланака објављених највећим бројем у Архиву, а по једна расправа у Животу и раду, Српском књижевном гласнику, Мисли и Браничу (за новембар 1931. год. под насловом: *Аустро-немачки царински савез*). Пет расправа су први пут објављене у овој збирци (*О новом међународном праву, Шталном суду међународне правде, Тринаестој и Петнаестој скупштини Друштва народа и Балканским конференцијама*).

После рата, Међународно право налази се у таквом развоју, да га је веома тешко пратити. Тај се развој најбоље види кроз горе сакупљене расправе и чланке г. *Др. Пржића*. Кроз њих се добија слика о диновским трансформацијама овога права, које ипак добија полако своје дефинитивне контуре и улази у ред науке. С тога Међународно право после рата није лако пратити. Систематски излагати његов развој још је теже, а одатле издвајати правила и принципе сигурно да није ни мало лак посао. С тога сам овај потхват мора се поздравити, нарочито кад је његова последица горња збирка расправа и чланака.

Ново међународно право је подељено у три дела: Друштво народа, Међународно правосуђе и Међународни проблеми. Први део садржи развој Женевске институције, други развој међународног правосуђа, а трећи је посвећен разним међународним проблемима, као Келоговом пакту, Кодификацији међународног права, Балканским конференцијама, Малој Антанти. Сваки правник према својим склоностима

наћи ће интерес за коју од горњих студија, а правнички практичари наравно, највише ће се задржати на међународном правосуђу. Ту ће наћи на пр. веома интересантна и још дефинитивно не прихваћена од правне науке разлагања из међународног кривичног права поводом случаја „Лотуса“, даље излагања о спорним питањима око предратних дугова, поред одличне студије о Сталном међународном суду и његовој функцији као другостепене инстанције у међународном правосуђу.

Уводна расправа, посвећена *Новом међународном праву*, заслужује нарочиту пажњу због оригиналних закључака као последице специјалног гледања на развој Новог међународног права, а цела књига препоручује се сама од себе сваком оном који хоће да добије јасну преставу о необичном послератном развоју Новог међународног права.

Трећа књига — *Државно и Међународно право*, — као приступно предавање г. Др. Пржића на Правном факултету београдског Универзитета, одржано 20. новембра 1933. год. јесте низ претежно теориских излагања по горњем питању. Кад се не заборави, да је ово питање односа државног и међународног права веома спорно, да су му веома велики правници посветили своју пажњу у многобројним својим делима, онда треба поздравити напор пишчев и успех да на 24 стране изнесе јасно и прегледно, готово елементарно, своје погледе на горње питање. То је знак велике ерудиције пишчеве.

Без дубљих улажења у горње питање, која би нас неминовно довела до дугих разлагања, не можемо а да не нагласимо, да су пишчева излагања израз дубоког и зрелог размишљања и озбиљног напора, да се из овог правног лавиринта изађе часно. Г. Др. Пржић је „победио“ ову материју и критички промотрио цело питање, не задржавајући се на детаљима којима није место у једном приступном предавању. То је разлог да и ово последње дело пишчево поздравимо као озбиљан прилог нашој правној науци.

Др. Видан О. Благојевић

адвокат

Мил. У. Благојевић, адвокат: Извод — табела Новог закона о судским таксама, Београд 1934. Цена 10.— дин. Издање пишчево.

Рђав закон никад не иде сам. Њега прати увек и други рђав закон. Кад кажемо рђав закон, ми мислимо на Законик о Југ. г. п. п. а кад кажемо рђав закон који га прати, мислимо на Закон о таксама. Под том перспективом треба посматрати Закон о таксама и никад не заборавити, да је се много теже борити са рђавим него са добрим законом.

WWW.UNILIB
УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Са таквим законом г. Мил. У. Благојевић је се часно изборио. Дао нам је добар тумач, који сваки адвокат и судија треба да имају при руци, да би се лакше снашли у силним ставовима, дупликатима, табацима, поднесцима и т. д. Ово нарочито још и због тога, што по новом закону адвокат солидарно одговара са клијентом за плаћање таксе, а што нам није познато да то ма где изван Аустрије и сад код нас постоји.

Закон о таксама захтева корените измене. Бранич ће кроз своје ступце примити сваку борбу ма са ким у овом погледу и стога отвара своје ступце свима онима који хоће по овом питању да пишу.

Г. Благојевић је добро урадио што је горњу табелуоставио те тако уштедио правницима практичарима да сваки појединачно улаже силан труд који је писац уложио приликом горњег извода — табеле.

Др. Видан О. Благојевић
адвокат

САОПШТЕЊА

Предавања о Југословенском грађанском парничном поступку

У саопштењу о овим предавањима у прошлом броју Б р а н и ч а, омашком слагача испало је, да је г. Милан Живадиновић адв. олд. одржао једно од првих предавања о мандатном, меничном и чековном поступку, које је од стране слушаца врло добро примљено, нарочито с погледом на неминуван први сусрет адвоката у пракси са новим поступком преко ове материје. Овим се овај недостатак горњег саопштења исправља.

Сва предавања која су одржали адвокати и предавање г. Будимира Плакаловића, биће објављена у наредним бројевима Б р а н и ч а почев од мартовског броја, наравно у колико буду референти предали своје реферате за штампу Уредништву Б р а н и ч а. На овај начин удовољимо жељи многобројних адвоката и других правника који нису могли да присуствују предавањима, да бар преко Б р а н и ч а, упознају се са новим поступком, што нарочито важи за адвокате из унутрашњости. Сем тога, овако ће остати и писмен доказ о великом напору који су адвокати и судија г. Плакаловић уложили око израде својих реферата а све у циљу да шире правничке масе што боље упознају институције новог поступка. Тај посао није био лак, али су референти и поред новине принципа и схватања, успели да дубоко расветле све материје из поступка.

Предавања ће се наставити и по испрљењу целе материје на широј бази, изучавањем појединих специјалних материја из поступка, уз шири публицитет и присуство што већег броја и адвоката и осталих правника.

Мислимо, да је ово најбољи начин да се упознамо са институцијама новог поступка, те ћемо с тога у овом правцу продужити рад примајући учешће и као референата и у дискусијама и других правника који нису адвокати.

Г. Ђурђе Маринковић судија окружног суда за град Београд одржао је веома успела предавања у сали Извозне банке на дан 16. и 20. фебруара 1934. г. са темом: Прво рочиште по Југ. г. п. п.

Систематика предавања је таква, да је мора сваки правник, било теоретичар или практичар, поздравити, пошто је предавач као практичан правник

а уз то врло добро верзиран у теорији права, успео, да изнесе све случајеве који могу доћи на расправу на првом рочишту, дајући и одговарајуће решење.

Због важности првог рочишта, којим се улази у грађанске спорове, Б р а н и ч не објавити предавање г. *Маринковића* у целини у мартовској свесци а већ од 1. марта моћи ће се ово предавање као засебно оштампан сепарат набавити у уредништву Б р а н и ч а или у књижарама по цени од 5 — дин. по комаду.

Уредништво Б р а н и ч а овај рад г. *Маринковића* најтоплије препоручује правницима — првенствено адвокатима и судијама. В. Б.

Рад Југословенског удружења за међународно право

Југословенско удружење за међународно право, са својим претседником г. *Др. Милешом Новаковићем*, проф. Универзитета и осталим угледним правницима у Управи и изван Управе, било је веома активно у 1933. год. Пре свега, приредило је или потпомогло издање девет публикација и то: 1. *Др. Илија А. Пржић*: Начело народности, 2. *Др. Анка Гођевац*: Основна правна начела на којима почива јуриспруденција Сталног суда међународне правде у Хагу, 3. *Др. Милан Бартош*: Идеалистичка и територијалистичка концепција — два антипода или два допуњавајућа појма у међународном приватном праву, 4. *Радивоје Николајевић*: Издавање криваца по југословенском законодавству, 5. *Др. Анка Гођевац*: Принципи и правила међународног права који се излучују из јуриспруденције Сталног суда међународне правде, 6. *Др. Илија А. Пржић*: Заштита мањина, 7. *Др. Стеван Ђурковић*: Организовани или оружани мир, 8. *Др. Милеша Новаковић*: Еволуција идеје мира, 9. *Др. Илија А. Пржић*: Државно и међународно право.

Сем тога, у најкраћем року предаће се у штампу обилан материјал спремљен за други *Годишњак*, који ће бити знатно већи и по својим прилозима значајнији од првог који смо раније у Б р а н и ч у приказали. О новом *Годишњаку* биће речи у Б р а н и ч у чим буде изашао.

Чланови Удружења су поред тога одржали низ предавања у циљу популисања науке међународног права и међународне политике.

Ово Удружење, изван свих утицаја, служећи само високом циљу израженом у правилима, даје доказа о томе, да се добром вољом и трудом у пуној слободи и независности могу постићи такви резултати, са којима чланови Удружења могу бити веома задовољни и што и шира правничка публика мора искрено поздравити.

В. Б.

БЕЛЕШКЕ

Штампање предоснобе Грађанског закона.

Министарство правде дало је у штампу израђен дефинитиван текст предоснобе Грађанског законика. Предоснова се штампа ћирилицом и латиницом. Коректура је поверена г. *Др. Грегору Креку* редовном професору Универзитета у Љубљани. Заједно са предос-

новом штампаће се и опширно образложење, чији нацрт израђује г. *Живојин Перић*, редован професор Универзитета у Београду, а које образложење има да прими ужа комисија за израду предоснове Грађанског законика. Г. *Др. Грегору Креку* поверено је да изради Уводни закон за Грађански законик. Т. Марковић

Нацрт Закона о иступима.

У Мин. унутрашњих послова израђен је нацрт Закона о иступима. Главна начела су по званичном образложењу ова: Иступи се разликују од осталих кривичних дела по врсти и величини казне. Казне су укор, новчана казна (уvek као самостална казна) до 1500⁰⁰—дин. и затвор до 30 дана. Опште одредбе нацрта важе и за иступе и преступе који се налазе у управним законима. За просторно важење иступног закона усвојен је територијални принцип. У погледу врсте казне усвојено је начело индивидуализације. Подела иступа у групе и распоред тих група извршене су према подели у групе злочина и преступа у кривичном закону. Иступи из посебних управних и полицијских прописа нису унети у општи иступни закон. Тако су у целости остављени за дотичне специјалне прописе иступи против пољске, шумске, ловске и школске полиције. Са малим бројем изузетака, остављени су иступи против полиције, над удружењима и зборовима, позоришне, биоскопске и пожарне полиције, полиције над слугама и јавним приредбама. Напротив у нацрт су ушли обртна, грађевинска и саобраћајна полиција. Извиђање и сужење по иступима даго је општим управним властима, т. ј. среским начелницима, односно државним местним полицијским властима. Приватни тужилац или приватни учесник могу своју ствар водити преко пуномоћника, у колико нису дужни, по оцени власти, да предстану лично, а пуномоћник може бити свако својевољно лице по не и пискарач. У образложењу се каже да је узето свако својевласно лице а не само адвокат зато, што то није на штету рада власти по овим ситним предметима, што адвоката није могућно наћи код свих управних власти и „јер није претежно узети у обзир само интересе staleжа“. Бранилац се не мора, али се у свако доба може узети. Бранилац не мора бити само адвокат већ свако својевласно лице. Бранилац има права да разматра и препише списе извиђаја, прилоге и доказне предмете. Бранилац може увек бити присутан, кад власт води поступак са окривљеником и може говорити после њега. Бранилац не позива власт, већ га доводи окривљени. Присутници нису уведени. Довођење неког лица може се наредити само ако

је дотични скитница или непознат. Дозвољено је претресање стана и лица, притвор се наређује само као изузетна мера. Одлуке се доносе по извиђају без усмене расправе, а изузетно може бити и усмена расправа, која је јавна. Власт доноси пресуде по слободном судијском уверењу. У недостатку доказног материјала дело се доказује и самог сведоџбом заклетог полицијског или општинског органа. Жалбе на пресуду изјављују се бану. Трошкове поступка има да сноси кажњени. Одлуке се, сем ако је у пресуди друкчије речено, имају извршити тек кад стану на правну снагу. Невино кажњени може добити накнаду. Код лакшег иступа уведен је мандатни поступак, истина ограничен на „кажњавање места“. Предвиђена је надлежност старатељског судије за поступак деце и младих малолетника.

Т. Марковић

Порески терети и адвокати.

У Одвјетнику од 5. фебруара 1934. год. у чланку *Удшра посе...* израчунато је колико један адвокат, према промењеном чл. 53. зак. о непосредним порезима има да плаћа порезе, узимајући најчешћи случај. Адвокат за стан од три собе годишње плаћа кирију 21.600⁰⁰—дин. Ова умножена према горњем чл. 53. са три даје пореску основу од 64.800⁰⁰—дин. Овој се има додати 1—30% на име кирије за канцеларију, па ако би се узело 20% на горњу суму, изнело би још 12.960⁰⁰—дин. Минимална пореска основа износила би најмање 77.760⁰⁰—д. Течевина са свим осталим јавним дажбинама износи у Загребу просечно 33% тако да би адвокат по овоме основу платио 25.920⁰⁰—дин. Ако сада сакупимо све издатке адвоката: порез 25.920⁰⁰—дин., кирију за стан 21.600⁰⁰—дин., кирију за канцеларију 12.000⁰⁰—дин., за остале трошкове, као адв. приправник, телефон, материјал, одржавање локала итд. 20.000⁰⁰—дин., према чему укупни издатци ове врсте износе годишње 79.520⁰⁰—дин. Просечни бруто приход адвоката, у повољном случају, износи годишње 90.000⁰⁰—дин., тако да би, по одбитку дажбина, остало адвокату за издржавање и све остале социјалне и културне потребе, округло 10.000⁰⁰—д. годишње или 840⁰⁰—дин. месечно.

Горњи пример, у много тежем облику, нашао би се код нас у Београду код 80% адвоката, те под оваквим приликама, адвокатима би се много више рентирало, да сами не раде, већ да своје канцеларије уступе Министру финансија, односно његовим органима, да адвокатским канцеларијама у место адвоката управљају и одмах наплаћују државне и остале порезе и дажбине а адвокатима дају на име издржавања до 1.000.— дин. месечне ренте. Јер у противном, адвокати у истини неће бити у стању да издрже огромне дажбине које су се на њих у последње време навиле и које прете да их потпуно униште.

В. Б.

Реферат г. Жана Аплетона.

У последњем броју Одвјетника завршен је веома инструктиван реферат г. *Жана Аплетона* на Конгресу Међународног адвокатског савеза у Дубровнику по насловом: Имунитет одбране у упоредном праву. Пада у очи да г. *Аплетону* нису били познати прописи нашег адвокатског закона у вези са односним прописима кривичног закона и закона о кривичном судском поступку који се на одбрану односе, а који су веома инструктивни и представљају значајан напредак у односу на сличне законске одредбе које постоје у многим другим земљама наведеним у пом. реферату. Кад су г. *Аплетону* чак и Мађари и Бутари дали горње податке, да не поменемо остале народе, чудо је да му ми нисмо пружили сличне податке, у толико пре, што се Конгрес држи у нашој земљи и што смо ми били у могућности да светла образа изађемо пред међународну јавност са нашим модерним адвокатским законом.

В. Б.

Самоубиство и друштво.

Под председништвом сер *Хилсона Јунга* енглеског Министра народног здравља одржан је 23 новембра 1933 Конгрес за душевну хигијену у Лондону. Једна од тема, о којој се расправљало, била је „Самоубиство и друштво“. Предавач, *Др. Бернард Хард*, професор Универзитета изнео је, да се у Енглеској и Велсу сваке године деси око 5.000 случајева самоуби-

става, али да је то сразмерно мали проценат према другим државама. Историјски је утврђено, да је број самоубистава био најмањи, када су јавно мњење или црква одлучно осуђивали својевољно одузимање живота. Па и сада у земљама, које су најверније остале католичкој цркви, у Шпанији, Италији и Ирској, проценат самоубиста је најмањи. У великом броју случајева власти утврђују, да је узрок самоубиству пролазна душевна слабост, али сигурно у четири пегине случајева нема доказа о постојању те слабости или наклоности према тој слабости. Владајућа теорија каже, да је самоубиство просто бежање од нечег неподношљивог, али је и даље отворено питање, дали ова теорија обухвата све случајеве, и ако је вероватно, да је она саставни део потпуног објашњења самоубиства. Самоубиство је проблем тако широк и значајан, да га друштво не сме занемарити и захтева исцрпно истраживање и изналажење средстава којима се може успешно борити против овога недуга.

Други референт по овом питању био је *Др. Никол*, шеф душевне болнице, који је истакао, да је самоубиство једна од цена, коју имамо да платимо за нашу цивилизацију и културу. Самоубиство је болест друштвеног организма и борити се против те болести од случаја до случаја изрицањем казне (у Енглеској се покушај самоубиства кажњава) изгледа, као кад би лекар сваку бубуљицу брижљиво мазао јодом, не обзирајући се на општу болест, чији су симптоми били бубуљице.

Т. Марковић

Школске казне за одрасле.

Амерички судови почели су у имехуманијих казни да изричу и сасвим школске казне. Тако је неки *Вилхелм Хувер* у Чикагу осуђен, да пише на писаници, и ако има преко седамдесет година, и ако је одавно прешао године за школу. Зато што је био пијан, осуђен је да 365.000 пута напише реч „грезвеност“, о коју се ограничио. Када се осуђени смејао при читању пресуде, свестан да толико много у опште не може да пише, судија му је запретио да ће му удвостручити казну, изјавивши, да је таква казна сама по себи веома погодна за лечење пијанице.

Стара је пословица да се човек учи док је жив, и ту изреку амерички су-

дови дословно примењују. Несумњиво је, да је много боље за обичне мање преступе покушати накнадно васпитање макар и школским мерама, него изрицати казну затвора.

T. Марковић

Садржај правних часописа :

Бранић ће доносити садржаје свих правних часописа у земљи и Словенству у 1934. год.

Архив за правне и друштвене науке. Орган Београдског Правног факултета. Уредник *Др. Михаило Илић*, проф. Универзитета.

Садржај: бр. 1. књ. XXVIII (XLV) оо 25. јануара 1934. год.:

Чланци: Александар Маклецов, Критеријум опасности извршиоца у савременом кривичном праву; Др. Мијо Мирковић, Изградња сељачких поседа у Немачкој; Др. Илија А. Пржић, Државно и међународно право; Др. Ђорђе Ж. Мирковић, Правна природа трговачких друштава (унитаристичка теорија). — Правна политика: Др. Милан Бартош, Брачна правила појединих цркава. — Административна хроника: Ловра Перковић, Прелаз служитеља у службу званичника (§ 67. Ч. з.), Признање положајног додатка за пензију са урачунавањем времена признатог специјалним законом (§ 120. Ч. з.). — Судска хроника: Др. Адам П. Лазаревић, О одговорности мужа за обавезе женине; Велимир П. Јовановић, О застарелости потраживања из мораторних меница предатих за наплату Ликвидационој банци; Петар Д. Вучковић, Сукоб надлежности редовних и војних судова у вези с применом §§ 62. и 64. крив. зак. — Књижевни преглед. — Белешке. — Преглед часописа. — Нове књиге.

Уредништво и администрација налази се у Топличиним венцу бр. 21. Годишња претплата износи 120.— дин.

Одвјетник, орган Адвокатске коморе у Загребу, год. VIII, бр. 2, Загреб, 5. фебруара 1934. год.

Садржај: Ултра посе... Надлежност за тужбе одвјетника на платеж трошкова заступања од Др. Милана Брихта, Одвјетници који јесу јавни биљезници и они који то нису. Примјетбе Правилнику Мировинског Фонда од Др.

Марјана Ебрића, Имуитет обране у компарацији права, реферат Жана Аплетона, „У виду заната“, Из сталнишке јудикатуре, Вијести Адвокатске коморе у Загребу. Разно. Случај из судске праксе,

Одвјетник излази једанпут мјесечно, осим у феријалним мјесецима. Чланови Адв. комаре у Загребу добијају га бесплатно. За адвокате, чланове других комора, годишња претплата с поштарним динара 80.—, за адв. приправнике уопће дин. 60.—, за остале претplatнике дин. 90.— Поједини број дин. 10.—

Правосуђе, часопис за судску праксу. Уредници: судије: *Стојан Јовановић* и *Др. Иво Машјевић*. За власника *Др. Фердо Чулиновић*, председник Округног суда у Белој Цркви и Уређивачки одбор. Издавач *Живко Мацаревић*, штампар.

Садржај бр. 1. од јануара 1934. год.: Кривично право: Др. Душан М. Суботић, Незнање и неправилно схватање закона; Др. Фердо Чулиновић, О рехабилитацији осуђеника; Др. Жганец Винко, Да ли је противзуба по § 51. с. к. п. везана за тромесечни рок?; Никола Симић, Дисциплинским путем отпуштени судије не могу бити браниоци окривљених. — Грађанско право: Др. Милосав Муха, Како да се схвати наређање § 569. реченица 1. гр. п. п.?; Др. Видан О. Благојевић, Значај и разумевање § 357. Југ. грађ. парничног поступка; Др. И. Матијевић, Поступак у споровима из порабних уговора; Радван М. Јелић, Слободно судиско уверење у грађанским парницама; Михајло Виноградов, Практична примена закона о извршењу и обезбеђењу. — Судови и судије: Стојан Јовановић, Упрошћавање судског пословања. — Из иностраног права: Др. Михаило Вучковић, Чехословачки закон о картелима и приватним монополима. — Судска пракса. — Преглед књига. — Белешке. — Нове књиге и часописи. — Долатак.

Уредништво и администрација налазе се у Мачванској ул. бр. 4. Годишња претплата износи 120.— дин.

Полицеја, часопис за управно-полицијску и судску праксу. Власник и издавач *Васа Лазаревић*, начелник Мин. унутрашњих послова у пенз.

Садржај бр. 1.—2. за 1934. год.:

Деца самоубиства од Мила Павловића; Раздражљивост, афекат и страст

са гледишта криминалне и социјалне психологије од Др. Н. Краинског; Полиција у обновљеној Пољској од Јозефа Шеринског; Санитетска полиција и комунална хигијена од Др. С. Рамзина; Поводом претреса и изгласавања буџета париске полиције за 1934. год. од Душана М. Филиповића; Дневна штампа и полиција од Инфора; Поводом ступања на снагу новог грађ. парн. поступка у односу на § 375 а. срп. к. з. од Петра Митића; Улога полиције по новом кривичном поступку од Секуле Н. Кецојевића; Општински буџет по закону од 14. III. 1933. год. од Н. Опкољића; Надзор над општинском самоуправом задржавањем од извршења одлука општинског одбора од Боривоја Ј. Франтловића; Извод из расправе о регистрационој дактилоскопији од Ханса Бауери; Државна полицијска стража у Прагу од Иве М. Ткалчевића; Посебни делови општина — VIII део зак. о општинама од М. Ставрића; Примена законских прописа у пасивним крајевима и моћ плаћања осуђе-

них на новчану казну од Лаз. П. Николића; Још реч-две о изузетном притвору из тач. з. § 380. крив. суд. пост. у поступку код средског суда од Ф. Ђосића; Може ли поверилац судским решењем одобрено обезбеђење задржати од извршења за неодређено време од Тод. Грујића; За потпуну примену § 27. и 28. зак. о извршењу казне лишења слободe од стране полиц. извршних органа од Бринислава Н. Станковића; Крађа код Цигана од Др. Александра Петровићи. — Из судске праксе, саопштења Ивана Д. Петковића и Јована Д. Смиљанића. — Поуке и обавештења. — Одлуке Опште седнице Главне Контроле. — Расписи Министарства унутрашњих послова. — Важнија објашњења Генералне Дирекције пореза. — Белешке и вести. — Књижевност.

Уредништво и администрација налазе се у Карађорђевој ул. бр. 59. Годишња претплата износи за надлештва и новчане заводе 120.— дин., за приватна лица и жандармерију 100.— дин.

ИЗ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ

Адвокатима из унутрашњости

Ступањем на снагу новог грађанског парничког поступка биће још више потребна међусобна сарадња адвоката из једног или другог места него што је то до сада било пошто се за рочишта или расправе не може више суду јављати актом већ је потребно лично или преко супститута присуствовати на истима.

Позивају се адвокати који желе да преузимају супституцију својих колега из других места да се јаве комори и да истовремено саопште и своје услове за заступање.

Адвокатска Комора у Београду.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.R

НЕКРОЛОГ

СМРТ ПРВОГ ПОЧАСНОГ ПРЕТСЕДНИКА МЕЂУНАРОДНОГ САВЕЗА АДВОКАТА

Робер Брасер, бивши батоније адвокатског реда у Кнежевини Луксенбург и бивши претседник Међународног Савеза Адвоката умро је у Луксенбургу 17 ов. м. после једне тешке операције бубрега у 63 години живота.

Претседник *Брасер* био је један од покретача и првих оснивалаца Међународног Савеза Адвоката и као такав биран је и за почасног претседника Савеза. Иначе, то је била једна од снажнијих адвокатских фигура европских а уз то један жовијалан човек, духовит и говорник првог реда.

На прошлогодишњем конгресу Међународног Савеза Адвоката у Дубровнику пок. *Брасер* био је једна од најпривлачнијих личности, и колеге које су присуствовале овом конгресу сећаће се са пријатношћу његове старачке али симпатичне и насмејане појаве, његове духовитости и његове савршене речитости. Отуда њима ће сигурно вест о смрти *Брасер* бити нарочито тужна.

У име наше Коморе и Савеза Адвокатских Комора Краљевине Југославије претседник г. Др. Јанковић изјављује саучешће Баро-у у Луксенбургу и г-ђи Брасер.

ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА

Објављеног у *Службеним новинама* од 15. јануара 1934. год. до 12. фебруара 1934. год.

30. Уредба Министра правде од 14. новембра 1933. год. Бр. 107080, којом се, у седишту Среског суда у Осеку, утврђују четири јавнобележничка места и одређују рејони за ова четири јавнобележничка места. — *Сл. н. бр.* 18. — III, од 24. јануара 1934. год. стр. 33.

31. Уредба Министра правде од 17. јануара 1934. год. бр. 967 о измени Уредбе Министарства правде од 14. новембра 1933. год. бр. 107080, којом су у седишту Среског суда у Осеку утврђена четири јавнобележничка места и одређени за иста рејони, и то у оном делу, који се односи на одређивање рејона за треће и четврто јавнобележничко место. — *Сл. н. бр.* 18. — III, од 24. јануара 1934. год. стр. 33.—34.

32. Уредба Министра унутрашњих послова од 30. децембра 1933. год. IV бр. 3338 о образовању нове општине ораховичке. — *Сл. н. бр.* 18. — III, од 24. јануара 1933. год. стр. 34.

33. Уредба Министра унутрашњих послова од 5. јануара 1934. год. IV бр. 3, којом се села Влаје и Ново Село у срезу Скопском, Бановине Вардарске, издвајају из општине бардовачке и припајају општини града Скопља. — *Сл. н. бр.* 18. — III, од 24. јануара 1934. год. стр. 34.

34. Уредба Министра унутрашњих послова од 30. децембра 1933. г. III бр. 48921 о промени подручја Среза травничког и фојничког. — *Сл. н. бр.* 18. — III, од 24. јануара 1934. год. стр. 34.

- 35.** Уредба Министра унутрашњих послова од 5. јануара 1934. год. III бр. 1151 о установљењу испоставе Среза јајачког у Доњем Вакуфу. — *Сл. н. бр. 18.* — III, од 24. јануара 1934. год. стр. 34.—35.
- 36.** Уредба Министра унутрашњих послова од 5. јануара 1934. год. III бр. 1149. о укидању испоставе среза барског у Улцињу. — *Сл. н. бр. 18.* — III, од 24. јануара 1934. год. стр. 35.
- 37.** Уредба Министра унутрашњих послова од 5. јануара 1934. год. III бр. 1150, о укидању испоставе среза босанско-петровачког у Кулен Вакуфу. — *Сл. н. бр. 18.* — III, од 24. јануара 1934. год. стр. 35.
- 38.** Правилник Министра трговине и индустрије од 17. јануара 1934. год. II Бр. 1642/К, о саставу пречишћеног биланса новчаних завода који желе да се користе прописима Уредбе о заштити новчаних завода и њихових веровника. — *Сл. н. бр. 18.* — III, од 24. јануара 1934. год. стр. 35.—36.
- 39.** Решење Министра саобраћаја Д. Р. П. Бр. 921 од 29. децембра 1933. год. о допуни чл. 117. правилника о службеницима речне пловидбе. — *Сл. н. бр. 18.* — III, од 24. јануара 1934. год. стр. 36.
- 40.** Решење Министра финансија бр. 2303/III, од 11. јануара 1934. г. о подели територије Пореске управе за град Марибор. — *Сл. н. бр. 18.* III, од 24. јануара 1934. год. стр. 36.
- 41.** Прописи Министра грађевина бр. 27679 од 31. октобра 1933. год. за челичне конструкције у зградарству. — *Сл. н. бр. 18.* — III, од 24. јануара 1934. год. стр. 37.—40.
- 42.** Исправка Дирекције речне пловидбе бр. 62950/33, од 12. јануара 1934. год. — *Сл. н. бр. 18.* — III, од 24. јануара 1934. год. стр. 40.
- 43.** Уредба Министра саобраћаја од 30. децембра 1933. год. Бр. 16210, о организацији одељења за грађење железница Министарства саобраћаја. — *Сл. н. бр. 20.* — IV, од 26. јануара 1934. год. стр. 41.—42.
- 44.** Решење Министра финансија од 30. децембра 1933. год. о оснивању посебне Пореске управе за срез новосадски под називом: Пореска управа Нови Сад — срез. — *Сл. н. бр. 20.* — IV, од 26. јануара 1934. год. стр. 42.
- 45.** Комисија за полагање испита чиновника Министарства трговине и индустрије за 1934. год. *Сл. н. бр. 20.* — IV, од 26. јануара 1934. год. стр. 43.
- 46.** Решење Министра војске и морнарице, од 22. новембра 1933. год. А. б. бр. 11248 о продаји рударских капсли бр. 8. — *Сл. н. бр. 20.* — IV, од 26. јануара 1934. год. стр. 43.
- 47.** Ценовник производа Војно-техничког завода у Крагујевцу, намењених општој продаји, од 22. новембра 1933. год. А. б. бр. 11248. — *Сл. н. бр. 20.* — IV, од 26. јануара 1934. год. стр. 43.—44.
- 48.** Расписи Министра финансија од 23. јануара 1934. год., бр. 1988/IV о ослобођењу од царине машина, машинских делова и комплетних инсталација и Бр. 2036/IV о царињењу листова од меког каучука. — *Сл. н. бр. 20.* — VI, од 26. јануара 1934. год. стр. 44.
- 49.** Постављање браника на путним прелазима. — *Сл. н. бр. 20.* — IV, од 26. јануара 1934. год. стр. 44.
- 50.** III. део додатка Правилника о полицији пловидбе на Дунаву — Бјердапски сектор Дунава од 15. јануара 1934. год. УП и РС бр. 670. — *Сл. н. бр. 23.* — V, од 30. јануара 1934. год. стр. 45.—72.
- 51.** Уредба Министарства унутрашњих послова од 23. јануара 1934. год. III бр. 3159, о установљењу Претстојништва градске полиције у Крижевцима. — *Сл. н. бр. 23.* — V, од 30. јануара 1934. год. стр. 72.
- 52.** Аутентично тумачење Министра правде чл. 6. Уредбе о заштити земљорадника од 24. јануара 1934. год. бр. 7425. — *Сл. н. бр. 23.* — V, од 30. јануара 1934. год. стр. 72.
- 53.** Извештај Министарства финансија о обвезницама ратне штете од 24. јануара 1934. год. бр. 1115/VI. — *Сл. н. бр. 23.* — V, од 30. јануара 1934. год. стр. 72.
- 54.** Напуштање и преуређење браника на путним прелазима. — *Сл. н. бр. 23.* — V, од 30. јануара 1934. год. стр. 73.

55. Извештај о раду Државног Савета у 1933. год. — *Сл. н. бр. 23.* — V, од 30. јануара 1934. год. стр. 73.—75.
56. Изјава Пољске о улози Црвеног Крста за време рата. — *Сл. н. бр. 23.* — V, од 30. јануара 1934. год. стр. 75.
57. Ратификација споразума о бродовима светионицима са посадом који се налазе изван свога одређеног места. — *Сл. н. бр. 23.* — V, од 30. јануара 1934. год. стр. 75.
58. Ратификација међународне Конвенције за уређење лова на китове. — *Сл. н. бр. 23.* — V, од 30. јануара 1934. год. стр. 75.
59. Ратификација конвенције за стварање међународног друштва за пољопривредни хипотекарни кредит. — *Сл. н. бр. 23.* — V, од 30. јануара 1934. год. стр. 75.
60. Телефонски саобраћај — Нове међународне телефонске релације. — *Сл. н. бр. 23.* — V, од 30. јануара 1934. год. стр. 76.
61. Закон о обавезном телесном васпитању од 17. јануара 1934. год. — *Сл. н. бр. 26.* — VI, од 2. фебруара 1934. год. стр. 77.—79.
62. Решења Опште седнице Државног Савета од 11., 13. и 15. новембра 1933. год. бр. 32776/33. — *Сл. н. бр. 26.* — VI, од 2. фебруара 1934. год. стр. 79.—84.
63. Преглед државних расхода и прихода за месец децембар 1933. године и за првих девет месеци буџетске 1933./34. год. — *Сл. н. бр. 29.* — VII, од 6. фебруара 1934. год. стр. 85.—92.

НОВЕ КЊИГЕ

БРАНИЧ ће забележити и приказати сваку књигу, која му буде на приказ послата.

Мил. У. Благојевић, адв.: Извод — табела новог Закона о судским таксама, Београд, 1934., стр. 19. Издање пишево. Цена 10.— динара.

Др. Илија А. Пржић: Државно и међународно право. Београд, 1934. Издање Библиотеке Југословенског удружења за међународно право, стр. 24.

Александар Крушкович: Проблеми социологије. Скопље, 1933., стр. 98. Издање пишево.

Мићун М. Павићевић: Народне игре у Црној Гори. Загреб, 1934. Издање: Зборник за народни живот и обичаје Јужних Словена, књ. XXIX, 2. (1034).

Преписка између *Стојана Новаковића* и *Владимира Карића* — сакупио *Др. Милеша Новаковић*, проф. Универзитета. Београд 1933., стр. 15. Издања Друштва св. Саве, књ. 43. — Братство. (отштампано засебно).

Књига образаца за Грађански парнични поступак. Издање Министарства правде, Београд, 1934, стр. 157.

Луј Ле Фир: Међународно јавно право. Превели: *Др. В. Н. Димић*, *Др. Б. С. Марковић* и *Др. М. Радојковић*, Библиотека јавног права у редакцији г. Др. Михаила Илића, проф. Универзитета, св. XII. Београд, 1934. Издање књижаре Геце Кона стр. 750.

Ненад Борђеваћ, в. саветник Мин. финансија: Закони, Уредбе и остали прописи издани од 1. децембра 1928. до 1. децембра 1933. Издање књижаре Геце Кона. стр. 266.

Тих. Р. Ђорђевић, проф. Универзитета: Кривичне празнове-рице. Отштампано из Гласника Скопског научног друштва, Скопље, 1934.

Др. Фрања Горшић: Коментар Стечајног закона, Закона о принудном поравнању ван стечаја, Закона о увођењу у живот оба закона, и Закона о побијању правних дела изван стечаја — Београд, 1934. Издање Издавачког и књижарског предузећа Геца Кон А. Д. Стр 583.

Стојан Јовановић, судија: Упрошћење судског пословања, Посебни отисак из Правосуђа за јануар 1934. год. Београд 1934. стр. 4.

Др. Видан О. Благојевић, адвокат: Значај и разумевање § 357. Југословенског грађанског парничног поступка. Посебни отисак из Правосуђа за јануар 1934. г. Београд 1934. Стр. 10.

ИСПРАВКЕ:

У прошлом броју „Бранича“ поткрале су се следеће грешке:

На страни 10. у 7. реду одозго стоји „југословенском“ треба „југославенском“; на страни 10. у 18. реду одозго стоји „и ма о којој“ треба „ма о којој“; на страни 10. у 20. реду одозго стоји „повољна“ треба „довољна“; на страни 10. у 1. реду одоздо стоји „е“ треба „је“; на страни 10. у 14. реду одоздо стоји „чрсто“ треба „чврсто“; на страни 10. у 19. реду одоздо стоји „рећи, да“ треба „рећи да“; на страни 11. у 5. реду одозго стоји „тога, хоће“ треба „тога хоће“; на страни 11. у 12. реду одозго стоји „би смо“ треба „бисмо“; на страни 11. у 16. реду одозго стоји „рећи, да“ треба „рећи да“; на страни 11. у 16. реду одозго стоји „безпрекорним“ треба „беспрекорним“; на страни 11. у 24. реду одозго стоји „парничнунеспособну“ треба „парнично неспособну“; на страни 11. у 3. реду одоздо стоји „прибије“ треба „прибије“; на страни 11. у 8. реду одоздо стоји „већ у“ треба „у већ“; на страни 11. у 18. реду одоздо стоји „прибије“ треба „прибије“; на страни 12. у 6. реду одозго стоји „језичне“ треба „језичке“; на страни 12. у 12. одозго стоји „још могао“ треба „још и могао“; на страни 12. у 4. реду одоздо стоји „означити“ треба „означити“; на страни 12. у 17. реду одоздо стоји „наведени“ треба „ненаведени“; на страни 12. у 21. реду одоздо стоји параграф 134. треба параграф 143.; на страни 12. у 22. реду одоздо стоји параграф 36. треба 63.; на страни 13. у 2. реду одоздо стоји „чајева“ треба „чајеве“; на страни 13. у 8. реду одоздо стоји „у параграфу 685“ треба „у параграфу 685.“; на страни 14. у 19. реду одозго стоји запета треба без запете; на страни 14. у 1. реду одоздо стоји „се позабавити“ не треба ништа; на страни 14. у 8. реду одоздо стоји „за свагда“ треба „засвагда“.